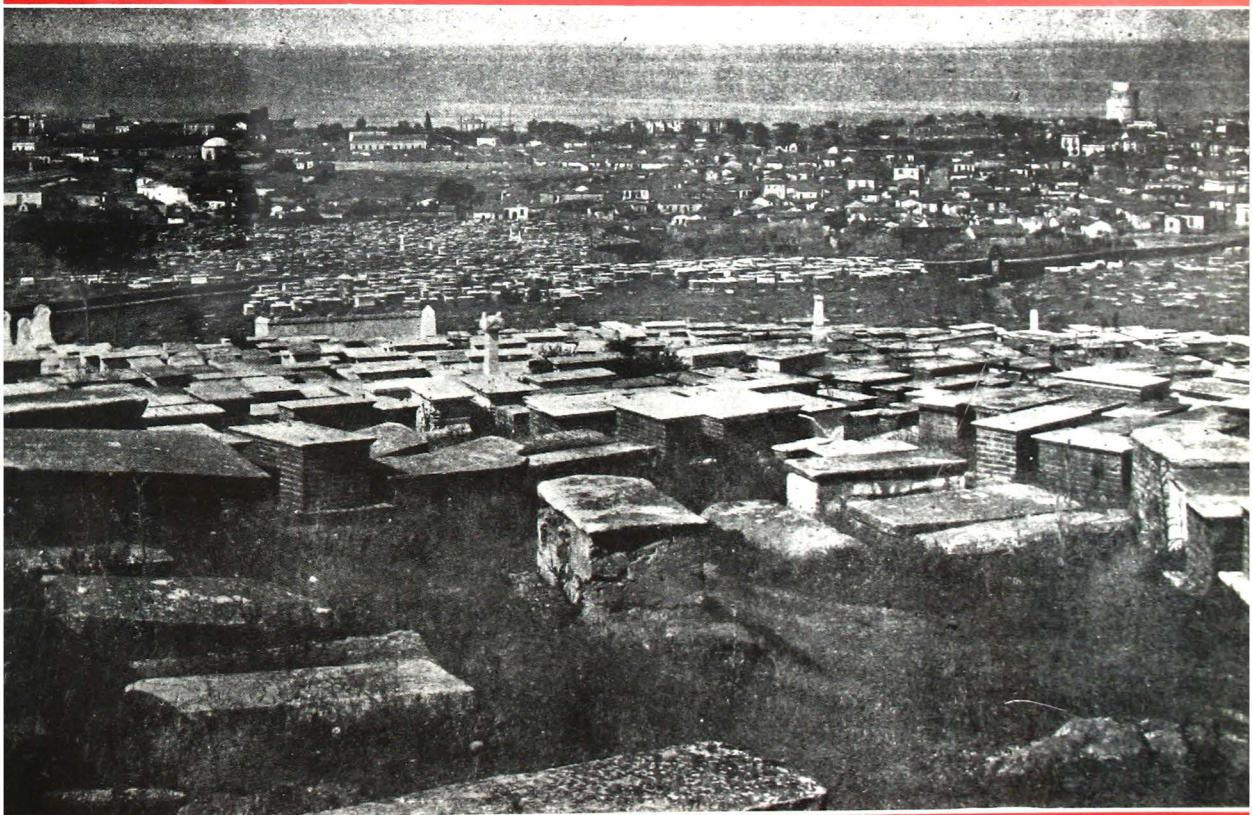

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 30 ● ΙΟΥΝΙΟΣ 1980 ● ΣΙΒΑΝ 5740

בית קברות אבתי חרבה

«Ὁ τόπος τῶν τάφων τῶν πατέρων μου, κεῖται
ἡρημαμένος...» (Νέεμ. 2:3)

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ κατά τῶν Ἑβραίων, πού γράφτηκαν στό Ἀμφιθέατρο τῆς Ἱατρικῆς τῆς Θεσσαλονίκης (καί πού δημοσιεύονται σ' ἄλλες σελίδες αὐτοῦ τοῦ τεύχους), δέν θά εἶχαν, ἴσως, καμμία ἰδιαίτερη σημασία ἄν ἦταν κοινά πολιτικά ἢ ἄλλα συνθήματα. Θά μπορούσε κανεῖς νά τά θεωρήσῃ — ἴσως — ἀκράϊα ἢ ὑπερβολικά καί νά χαρακτηρίσῃ τό περιεχόμενό τους μέ τήν εὐκόλη δικαιολογία ὅτι, «παιδιά εἶναι, παρασύρθηκαν, δέν ξέρουν.... κλ.π.»

ΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ αὐτά, ὅμως, δέν εἶναι ἀπλές φοιτητικές ὑπερβολές ἢ ἐξάρσεις(!). Εἶναι συνθήματα πού δείχνουν ἀνελεύθερη, ἀντιδημοκρατική, φασιστική νοοτροπία καί συμπεριφορά. Δείχνουν ὅτι ἐκεῖνοι πού τά ἔγραψαν **δέν γνωρίζουν νά σέβωνται**: νά σέβωνται τούς νεκρούς, νά ὑπολήπτονται τά θύματα, νά τιμοῦν μνήμες καί πληγές. Δείχνουν ἀκόμη ὅτι μεταξὺ τῶν φοιτητῶν μας ὑπάρχουν ἄτομα πού ἔχουν ἀπολακτίσει τίς ἀρετές τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, πού περιφρονοῦν τίς ἀρχές τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, πού δέν σέβονται τίς παραδόσεις τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, πού περιφρονοῦν τήν ἐλευθερία καί τά ἀτομικά δικαιώματα.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ πού προκύπτουν ἀπό τήν ἀναγραφή τῶν ἀντισημιτικῶν αὐτῶν συνθημάτων εἶναι τραγικές. Εἶναι τραγικές ὄχι γιατί καταφέρονται κατά Ἑλλήνων, πού ἀποτελοῦν μιά θρησκευτική μειονότητα, ἀλλά γιατί ἀποδεικνύουν ὅτι μιά μερίδα (μικρή ἢ μεγάλη δέν ἔχει σημασία) τῆς νέας γενιᾶς μας, αὐτῶν δηλαδή πού αὔριο θά πάρουν τή σκυτάλη τῆς δημόσιας ζωῆς, δέν ἔχει διδαχθῇ σωστά, δέν ἔχει πληροφορηθῇ ὀρθά καί δέν προβληματίζεται λογικά.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, στό ἔγγραφό του πρὸς τόν κ. Πρύτανη καί πρὸς τόν κ. Κοσμήτορα τῆς Ἱατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἐπισημαίνει τίς διαπιστώσεις αὐτές. Κι εἶναι πρὸς τιμὴ τῆς Συγκλήτου ὅτι ἀπεδοκίμασε μέ βδελυγμία αὐτὴ τήν ἐνέργεια. Τό πρόβλημα, ὅμως, δέν εἶναι ἐκεῖ: τό πρόβλημα βρίσκεται στήν εὐθύνη τῶν διδασκόντων, τῶν γονέων, τῶν κομμάτων καί τοῦ κάθε παράγοντος τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς πού ἐπηρεάζει τή νεολαία. Γιατί ἄν σήμερα καθοδηγῆται μιά ὁμάδα τῆς νεολαίας νά στείλῃ τούς «Ἑβραίους στοὺς φούρνους», πῶς αὐτοῖς πού τήν καθοδηγοῦν, εἶναι βέβαιοι γιὰ τό τί αὐτὴ ἡ νεολαία θά ζητήσῃ αὔριο;

«ΟΙ ΦΟΥΡΝΟΙ» ὅταν ἀνοίξουν δέν κλείνουν εὐκολα... Κι αὐτό εἶναι κάτι πού πρέπει νά ἀνησυχήσῃ ὅσους εἶναι ἐντεταλμένοι μέ τή διαπαιδαγώγησι τῆς νέας γενιᾶς τῶν Ἑλλήνων!

ΣΤ' ΑΔΕΛΦΙΑ ΜΟΥ ΤΟΥΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Λαέ, ἀπ' ὅλους τούς λαούς πió σταυρωμένε,
Μακρυά διωγμένε ἀπ' τό μεγάλο σου ναό,
Μάρτυρα ἐσύ, σημαδεμένε, μισημένε,
Σ' ὅλους ἐδίδαξες τήν Πίστη, τό Θεό.

Ἐξοδος, φλόγες, ἡ μεγάλη σου ἱστορία!
Κί' ὅλοι οἱ δυνάστες, καταχθόνιοι φαραῶ,
Μιά ματωμένη μέσ' στήν ἔρημο πορεία.
Μέ τό χρυσό ἄστρο τοῦ Δαυΐδ γιά θυρεό.

Μά ἡ στέρα πίστη σου κουρέλιασε τήν τύχη
Κί' ἔγινε ἡ θάλασσα στό πέρασμά σου γῆ,
Τῆς σάλπιγγάς σου ὁ ἦχος γκρέμισε τά τείχη,
Τήν ἔρημο ἄλλαξες στοῦ μάννα τήν πηγή.

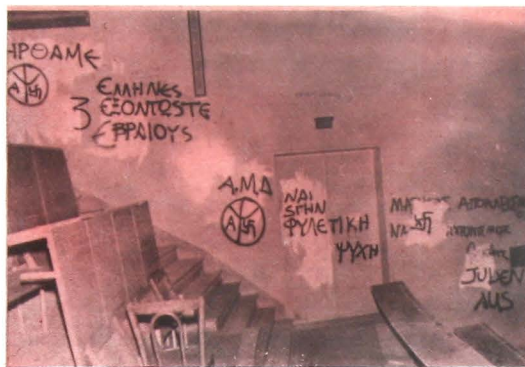
Στόχος τά τέκνα σου στή λύσσα τῶν «ἀρείων»
Τοῦ ἀφανισμοῦ σου ὁ νόμος ὑπέρτατος κριτής,
Μ' ἀπό τ' ὀλοκαύτωμα ἐφτά ἑκατομμυρίων
Ἐσύ, λαέ, βγῆκες στό τέλος νικητής.

Κί' ὁ Γιεχωβά τοῦ ἀτέγκτου, σκληροῦ νόμου
Τήν ἀναπόδραστη σφραγίζει προσταγή,
Κί' ὑπαγορεύει τό «ἐξαπόστειλον τόν λαόν μου»
Καί λέει: «Κληρονομήσατε τήν γῆν».

Σ' ὅλους πυργώσατε τούς χρόνους καί τούς τόπους
Ἀλύγιστοι τῆς ἀρετῆς τήν ἀτραπό,
Κί' ἐγώ πού ἀγάπησα ὅλους τούς ἀνθρώπους
Πιότερο ἀπ' ὅλους τούς λαούς σᾶς ἀγαπῶ.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΟΣΚΟΒΗΣ*

*Γνωστός λογοτέχνης (ἔχει γράψει μυθιστόρημα, διηγήματα καί ποιή-
ση) κι ἔχει τιμηθεῖ μέ τό Α' Κρατικό Βραβεῖο Μυθιστορήματος καί τό
βραβεῖο Οὐράνη γιά τό σύνολο τοῦ ἔργου του ἀπό τήν Ἀκαδημία Ἀθη-
νῶν. Τό ποίημα πού δημοσιεύουμε βρίσκεται στή συλλογή του «Σύνο-
ψις» (ἐκδόσεις Μαυρίδη, 1966)

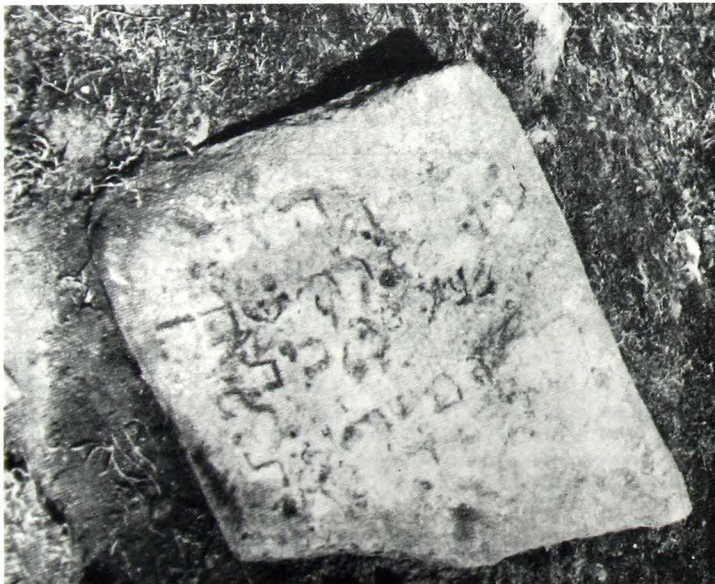
ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στό άμφιθέατρο τής Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης άντισημίτες φοιτητές έγραψαν, μεταξύ άλλων, στους τοίχους επιγραφές όπως, «Έβραίοι στους φούρνους σας», «Έλληνες έξοντώστε Έβραίους», «Juden Aus» κλπ.

★ Τό Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο έστειλε προς τούς κ.κ. Πρύτανη καί Κοσμήτορα τής Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τήν παρακάτω έπιστολή, πού υπογράφουν οί πρόεδρος καί γεν. γραμματεύς κ.κ. Ίωσ. Λόβινγκερ καί Μ. Μάτσας:

«Μέ κατάπληξη πληροφορηθήκαμε ότι στό Άμφιθέατρο τής Ιατρικής Σχολής άνεγράφησαν συνθήματα όπως: «Έλληνες, έξοντώστε Έβραίους», «JUDEN AUS», «Έβραίοι στους φούρνους σας» κλπ., όπως φαίνεται κι από τίς συνημμένες φωτογραφίες.

Έβραϊκό νεκροταφείο Θεσσαλονίκης: επίτύμβια πλάκα του 5243 (έτος 1493).

Εΐναι λυπηρό καί τραγικό ότι τά συνθήματα αυτά άναγράφονται στό Πανεπιστήμιο τής πόλεως, ή όποία μεταξύ ΟΛΩΝ τών εύρωπαϊκών πόλεων έχει τό μεγαλύτερο αριθμό Έβραίων θυμάτων στά χιτλερικά στρατόπεδα κι όπου — έπιπλέον — τά κτίρια, εις τά όποία έκφράζουν τά πιό χαμηλά άνθρωπινα ένστικτα, έχουν κτισθή επί του ίεροϋ χώρου του νεκροταφείου τών προγόνων μας.

Πιστεύομεν ότι τόσο έσείς, Κύριε Πρύτανη, όσο καί ο κ. Κοσμήτωρ τής Ιατρικής Σχολής καί οί συνάδελφοί σας κ.κ. Καθηγηταί, θά έπρεπε νά είχατε άποδοκιμάσει δημοσίως αυτά τά συνθήματα καί νά έξηγήσετε καί νά υπενθυμίσετε μερικά πράγματα σ' εκείνους από τούς σημερινούς φοιτητάς, οί όποιοι είναι — δυστυχώς — άνιστόρητοι ή κατευθύνονται από άνελεύθερες ιδεολογίες.

■ Ό Πρύτανης του Πανεπιστημίου κ. Β. Πετρόπουλος έστειλε προς τό Κ.Ι.Σ. τήν παρακάτω άπάντησι:

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 8

Jean Paul Sartre:

‘Ο ‘Αντισημίτης κι ό ‘Εβραϊός

‘Ο Ζάν Πώλ Σάρτρ μέ τήν
Σιμών Ντέ Μπωβουάρ, σέ
πρόσφατη φωτογραφία
του.

‘Ο Γάλλος φιλόσοφος Jean Paul Sartre, πού πέθανε πρόσφατα, υπήρξε σέ όλη τή ζωή του ένας πιστός φίλος του ‘Ισραήλ καί του έβραϊκού λαού. Μαρξιστής στήν ιδεολογία του ό Sartre ήταν ένας σταθερός υποστηρικτής των Ρώσων διαφωνούντων - *refusniks*. ‘Όταν, κατά τό 1967, τό ‘Ισραήλ διέτρεξε «τόν κίνδυνο τής γενοκτονίας», όπως ό ίδιος απέκάλεσε τόν πόλεμο εκείνο, έλαβε θέση άνοικτά υπέρ τής δικαιολογημένης άμυντικής επιθέσεως έναντίον εκείνων πού επεδίωκαν τόν άφανισμό του ‘Ισραήλ. Τό Νοέμβριο του 1975, μαζί μέ άλλους διανοούμενους, υπέγραψε μιά δημόσια διακήρυξη καταδικάζοντας τήν άισχρή απόφαση των ‘Ηνωμένων Έθνών περί εξισώσεως του Σιωνισμού μέ τό ρατσισμό, σάν «μιά πλαστογράφηση τής ιστορίας» καί άργότερα πολέμησε σκληρά τήν άντι - Ισραηλινη πολιτική τής Ούνέσκο.

Τίς περί ‘Εβραίων ή έβραϊκού προβλήματος άπόψεις του, ό Sartre τίς διατυπώνει στό βιβλίό του «*Reflexions sur la Question Juive*», πού ποιητοεκδόθηκε τό 1948 καί γνώρισε μεγάλη

κυκλοφοριακή επιτυχία σέ όλον τόν κόσμο. ‘Η άγγλική μετάφραση του βιβλίου αυτού, από τό όποιο προέρχεται τό παρακάτω κείμενο, τιτλοφορείται: «*Antisemite and Jew*». ‘Εδώ ό Sartre διακηρύσσει πώς όλόκληρος ό κόσμος ευθύνεται γιά τό έβραϊκό αίμα πού έχυσαν οι Ναζί καί προβλέπει γιά τό μέλλον κι άλλες υπερβολές στή συμπεριφορά κατά των ‘Εβραίων. Κατά τόν Sartre δέν είναι δυνατόν νά δώσουμε τόν όρισμό του άντισημιτισμού σάν μιά ιδέα ή μιά αντίληψη αλλά ότι είναι ένα άδιανόητο πάθος. ‘Ο κυνηγός του ‘Εβραίου, διακηρύσσει ό Γάλλος φιλόσοφος, ύστερεί καί σέ λογική καί σέ νοημοσύνη.

Τό βιβλίό αυτό είναι ένδεικτικό του άνθρωπισμού, τής φιλευσπλαχνίας καί του μεγαλείου του Sartre σάν μεγάλου στοχαστή, σάν έξοχου έρευνητή καί μελετητή των ανθρώπων καί τής ζωής. Στό παρακάτω κείμενο ό ύπαρξιστής φιλόσοφος καταπιάνεται μέ τό πρόβλημα του άντισημιτισμού μέ όλη τή βαθείά ένόραση του ποιητή.

“Όταν ένα άτομο άποδίδει όλες ή ένα μέρος των άτυχιών του καί εκείνες τής πατρίδος του στήν παρουσία των έβραϊκών στοιχείων τής κοινωνίας, όταν προτείνει νά γιατρέψει αυτή τήν κατάσταση μέ τήν άποστέρηση από τούς ‘Εβραίους όρισμένων δικαιωμάτων τους, μέ τήν εκδίωξή τους από μιά χώρα, μέ τήν εξόντωσή τους, λέμε πώς τρέφει άντισημιτικές άντιλήψεις.

Αυτή ή λέξη αντίληψη μάς άναγκάζει νά σταθούμε καί νά σκεφτούμε. Είναι ή λέξη πού χρησιμοποιεί κάποια οικοδόσποινα γιά νά δώσει ένα τέλος σέ μιά συζήτηση πού κινδυνεύει νά άνάψει. ‘Υποδηλώνει ότι όλες οι άντιλήψεις είναι ίσες· μάς καθισсуάζει διότι προσφέρει μιά όχι προσβλητική παρουσίαση

των ιδεών, περιορίζοντάς τες στό έπίπεδο του γούστου. “Όλα τά γούστα είναι φυσιολογικά· όλες οι άντιλήψεις είναι έπιτρεπτές. Τά γούστα, τά χρώματα καί οι άντιλήψεις δέν επιδέχονται συζήτηση. Στό όνομα των δημοκρατικών θεσμών, στό όνομα τής ελευθερίας τής έκφράσεως, ό ‘Αντισημίτης διεκδικεί τό δικαίωμα νά κηρύσσει τήν άντισημιτική σταυροφορία.

Ταυτόχρονα συνηθισμένοι όπως είμαστε από τόν καιρό τής Γαλλικής ‘Επανάστασης νά ξετάζουμε τό κάθε άντικείμενο μέ ένα αναλυτικό πνεύμα, δηλαδή σάν κάτι τό σύνθετο, τά στοιχεία του όποίου δέν δύνανται νά διαχωρισθούν, βλέπουμε τούς άνθρώπους καί τούς χαρακτήρες σάν μωσαϊ-

κά, όπου ή καθε πέτρα συνυπάρχει μέ τίς άλλες πέτρες χωρίς, όμως, ή συνύπαρξη αυτή νά επιδρά πάνω στή φύση του συνόλου. ‘Ετσι, λοιπόν, ή άντισημιτική αντίληψη μάς παρουσιάζεται σάν ένα μόριο πού δύνανται νά συνδυασθεί μέ άλλα, οιασδήποτε καταγωγής μόρια, χωρίς νά ύποστεί καμία μεταβολή. “Ένας άνθρωπος μπορεί νά είναι καλός πατέρας καί καλός σύζυγος, ένας εύσυνείδητος πολίτης, βαθειά καλλιεργημένος καί φιλόανθρωπος καί ήπιπλέον, ένας ‘Αντισημίτης. Μπορεί νά αγαπά τό ψάρεμα καί τίς χαρές τής αγάπης, μπορεί νά είναι άνεκτικός στά θέματα τής θρησκείας, γεμάτος εύγενικές διαθέσεις γιά τούς ίθαγενείς τής Κεντρικής ‘Αφρικής καί ήπιπλέον, νά άπεχθάνε-

Ο Σάρτρ σέ φωτογραφία του στό 'Ισραήλ, τό 1967.

ται τούς Έβραίους. Άν δέν τούς συμπαθεῖ, λέμε, τοῦτο συμβαίνει ἐπειδή οἱ ἐμπειρίες του τοῦ ἀπέδειξαν πώς αὐτοί εἶναι κακοί, ἐπειδή οἱ στατιστικές τοῦ δίδαξαν ὅτι αὐτοί εἶναι ἐπικίνδυνοι, ἐπειδή ὀρισμένοι ἱστορικοί παράγοντες ἐπηρέασαν τήν κρίση του. Συνεπώς, φαίνεται ὅτι αὐτή ἡ ἀντίληψη εἶναι ἀποτέλεσμα ἐξωτερικῶν αἰτιῶν καί ἐκείνοι πού ἐπιθυμοῦν νά τήν μελετήσουν εἶναι ἐπιρρεπεῖς στό νά παραμελήσουν τήν προσωπικότητα τοῦ Ἀντισιμηῆ, χάριν τῆς μελέτης τοῦ ποσοστοῦ τῶν Έβραίων πού ἐπιστρατεύθηκαν τό 1914, τοῦ ποσοστοῦ τῶν Έβραίων πού εἶναι τραπεζίτες, βιομήχανοι, γιατροί καί δικηγόροι ἢ χάριν μιᾶς ἔρευνας τῆς ἱστορίας τῶν Έβραίων στή Γαλλία ἀπό τήν ἀρχαιότητα. Ἐπιτυγχάνουν νά ἀποκαλύψουν μιᾶ ἀυστηρή ἀντικειμενική κατάσταση, πού προσδιορίζει μιᾶ ἐξίσου ἀντικειμενική σύγχρονη ἀντίληψη καί τοῦτο τό ἀποκαλοῦν ἀντισιμητισμό, περί τοῦ ὁποῖου εἶναι σέ θέση νά σχεδιάσουν πίνακες καί νά προσδιορίσουν τίς διάφορες φάσεις καί ἐναλλαγές του ἀπό τό 1870 μέχρι τό 1944.

Ἦν' αὐτό τό πρῖσμα ὁ ἀντισιμητισμός παρουσιάζεται, ταυτόχρονα, σάν ἓνα ὑποκειμενικό γοῦστο, πού συνδυαζόμενο μέ ἄλλα γοῦστα διαμορφώνει μιᾶ προσωπικότητα καί σάν ἓνα ἀπόρροιο καί κοινωνικό φαινόμενο, πού δύναται νά ἐκφραστεῖ μέ νοῦμερα καί ποσοστά, πού ἐξαρτᾶται ἀπό σταθεροῦς οικονομικούς, ἱστορικούς καί πολιτικούς παράγοντες.

★ Δέν λέγω πώς οἱ δυο αὐτές ἀντι-

λήψεις εἶναι ἀπαραίτητα ἀντιφατικές. Λέγω ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνες καί ἀναληθεῖς. Θά παραδεχόμουν, ἐφόσον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο, πώς ἓνας μπορεῖ νά ἔχει μιάν ἀντίληψη περί τῆς πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως, σχετικά μέ τή βιομηχανία κρασιοῦ, ὅτι δηλαδή ἓνας μπορεῖ γιά εἰδικούς λόγους εἴτε νά ἐπιδοκιμάσει εἴτε νά ἀποδοκιμάσει τήν ἐλεύθερη εἰσαγωγή κρασιοῦ ἀπό τήν Ἀλγερία. Ἐδῶ ἔχουμε μιᾶ περίπτωση ἀντιλήψεως περί τῆς διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων. Ἀρνοῦμαι, ὅμως, νά χαρακτηρίσω σάν ἀντίληψη μιᾶ διδασκαλία πού στρέφεται ὁμοια κατὰ συγκεκριμένων ἀτόμων καί πού ἐπιζητεῖ τήν καταπότηση τῶν δικαιωμάτων τους ἢ τήν ἐξόντωσή τους. Ὁ Έβραῖος, πάνω στόν ὁποῖο ὁ Ἀντισιμηῆς ἐπιθυμεῖ νά θέσει τό χέρι του, δέν ἀποτελεῖ κάποια σχηματική ὕπαρξη πού προσδιορίζεται ἀποκλειστικά ἀπό τή λειτουργία της ὑπό τήν διοικητική νομοθεσία ἢ ἀπό τό βαθμό της ἢ τίς πράξεις της ὑπό τόν συνταγματικό κώδικα. Εἶναι ἓνας Έβραῖος, ὁ γιός Έβραίων, πού ἀναγνωρίζεται ἀπό τήν διάπλασή του, ἀπό τό χρῶμα τῶν μαλλιών του, πιθανόν ἀπό τά ἐνδύματά του καί, ὅπως λένε, ἀπό τό χαρακτήρα του. Ὁ ἀντισιμητισμός δέν ὑπάγεται στήν κατηγορία τῶν ἰδεῶν πού προστατεύονται ἀπό τό δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐκφράσεως.

★ Πράγματι, εἶναι κάτι τό τελείως διαφορετικό ἀπό μιᾶ ἰδέα. Εἶναι, πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἓνα πάθος. Χωρίς ἀμφιβολία, δύναται νά ἐξωτερικευθεῖ ὑπό τή μορφή κάποιας θεωρητικῆς προτάσεως. Ὁ «μετριοπαθής» Ἀντισιμηῆς εἶναι ἓνας εὐγενικός ἄνθρωπος, πού θά σοῦ πεί ἥρεμα: «Προσωπικά δέν ἀπεχθάνομαι τοὺς Έβραίους. Ἀπλῶς γιά διαφόρους λόγους κρίνω καλύτερο νά διαδραματίζω ἓνα περισσότερο δευτερεύοντα ρόλο στίς δραστηριότητες τοῦ ἔθνους». Λίγο ἀργότερα, ὅμως, ἐφόσον ἔχεις κερδίσει τήν ἐμπιστοσύνη του, θά προσθέσει μέ μεγαλύτερη ἀνυση: «Βλέπεις, κάτι πρέπει νά ὑπάρχει μέ τοὺς Έβραίους» μέ ἀηδιάζον σωματικά».

Αὐτή ἡ ἐπιχειρηματολογία, τήν ὁποία ἔχω ἀκούσει ἑκατοντάδες φορές, ἀξίζει νά διερευνηθεῖ. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἀπορρέει ἀπό τή λογική τοῦ πάθους. Μποροῦμε πράγματι, νά φαντασθοῦμε κάποιο νά λείει σοβαρά: «Κάτι πρέπει νά ὑπάρχει μέ τίς ντομάτες, διότι ἀπεχθάνομαι νά τίς τρώγω». Μᾶς ἀποδεικνύει, ἐπὶ πλέον, ὅτι ὁ ἀντισιμητισμός, ὑπό τήν μετριοπαθέστερη καί πλέον ἐξελιγμένη μορφῇ του, παραμένει ἓνα συνθετικό σύνολο, πού μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ μέ δηλώσεις εὐλόγου

περιεχομένου, ἀλλά καί πού ἐνδέχεται νά συνεπάγεται ἀκόμη καί σωματικές διαβαθμίσεις. Ὅρισμένοι ἄνδρες πλῆττονται ξαφνικά ἀπό ἀνικανότητα ἂν μάθουν πῶς ἡ γυναῖκα μέ τήν ὁποία κάνουν ἔρωτα εἶναι Έβραία. Ὑπάρχει κάποια ἀπέχθεια γιά τόν Έβραῖο, ἀκριβῶς ὅπως ὑπάρχει σέ μιᾶ μερίδα κόσμου, μιᾶ ἀπέχθεια γιά τόν Κινέζο ἢ τόν Νέγρο. Δέν εἶναι, συνεπώς, τό σῶμα ἐκεῖνο ἀπό τό ὁποῖο ξεπηδαῖ αὐτό τό συναίσθημα τῆς ἀντιπάθειας, ἀφοῦ κάποιοι μπορεῖ καί ἀγαπᾶ μιάν Έβραία ὅσο δέν γνωρίζει ποιά εἶναι ἡ φυλή της· εἶναι, ὅμως, κάτι πού μπαίνει στό σῶμα ἀπό τό μυαλό. Ἀποτελεῖ μιᾶ ἐμπλοκή τοῦ ἐγκεφάλου, τόσο βαθειά ριζωμένη καί τέλεια, ὥστε νά ἐπεκτείνεται ἀκόμη καί στό βασίλειο τῆς φυσιολογίας, ὅπως συμβαίνει στίς ὑστερικές περιπτώσεις.

★ Αὐτή ἡ ἐμπλοκή δέν προκαλεῖται ἀπό τήν ἐμπειρία. Ἐχω ρωτήσῃ ἑκατοντάδες ἄτομα γιά τά αἰτία τοῦ ἀντισιμητισμοῦ τους. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς περιορίσθηκαν στήν ἀπαρίθμηση τῶν ἀτελειῶν, μέ τίς ὁποῖες ἡ παράδοση ἔχει προικίσει τοὺς Έβραίους. «Τοὺς ἀπεχθάνομαι ἐπειδὴ εἶναι ἐγωιστές, ραδιοῦργοι, ἐπίμονοι, ρυπαροί, ἀδέξιοι, κλ.π.». «Ὅμως παρόλα αὐτά, συναναστρέφεσαι μέ ὀρισμένους ἐξ' αὐτῶν». «Ὁχι, ἂν μπορῶ νά τό ἀποφύγω!». Κάποιοι ζωγράφος μοῦ εἶπε: «Ἐχθρεύομαι τοὺς Έβραίους διότι, μέ τίς κριτικές συνήθειές τους, ἐνθαρρύνουν τοὺς ὑπηρέτας μας σέ ἀνυπατοξία». Καί μερικά ἀκόμη πιά συγκεκριμένα παραδείγματα. Ἐνας, χωρίς ταλέντο, νεαρός ἡθοποιός ἐπέμενε πῶς οἱ Έβραῖοι τόν ἐμπόδισαν ἀπὸ μιᾶ ἐπιτυχῆ καριέρα στό θέατρο, περιορίζοντάς τον σέ βοηθητικούς ρόλους. Μιᾶ νεαρή γυναῖκα μοῦ εἶπε: «Εἶχα τή χειρότερη ἐμπειρία μέ τοὺς γουνανάδες» μέ λήστεψαν, μοῦ ἔκαψαν τή γούνα πού τοὺς ἐμπιστεύτηκα. Λοιπόν, ὅλοι τους ἦταν Έβραῖοι. Γιατί, ὅμως, αὐτή ἡ κυρία προτίμησε νά μισήσει τοὺς Έβραίους καί ὄχι τοὺς γουνανάδες; Γιατί τοὺς Έβραίους ἢ τοὺς γουνανάδες καί ὄχι τόν κάθε Έβραῖο ἢ τόν κάθε γουνανά; Διότι, μέσα της ὑπῆρχε κάποια προδιάθεση γιά τόν ἀντισιμητισμό.

Ἐνας συμμαθητής μου στό λύκειο μοῦ εἶπε πῶς οἱ Έβραῖοι τόν «ἐνοχλοῦν», ἐξαιτίας τῶν χιλιάδων ἀδικιῶν πού οἱ «Έβραιοι - καθοδηγούμενοι» κοινωνικοὶ ὀργανισμοὶ διαπράττουν ὑπὲρ αὐτῶν... «Ἐνας Έβραῖος πέρας τις ἐξετάσεις γιά τό δίπλωμα τοῦ Γυμνασίου τῆ χρονιά πού ἐγὼ ἀπέτυχ' καί, δέν μπορεῖς νά μέ κάνεις νά πιστέψω ὅτι ἐκεῖνος, ὁ πατέρας τοῦ ὁποῖου ἦρθε

από την Κρακοβία ή το Lemberg, καταλάβαινε καλύτερα από μένα ένα ποίημα του Ronsard ή ένα ποιμενικό άσμα του Βιργίλιου». Παραδέχτηκε, όμως, παράλληλα ό συμπαθητής μου ότι περιφρονούσε τις εξετάσεις σάν μιά καθαρά ακαδημαϊκή άσκηση και ότι δέν μελέτησε γιά τό διαγώνισμα. Έτσι, γιά νά δικαιολογήσει τήν άποτυχία του έκανε χρήση δύο έρμηνευτικών συστημάτων, σάν τούς τρελλούς εκείνους οι ό-ποιοι, όταν είναι πολύ προχωρημένοι στην τρέλλα τους, προσποιούνται πώς είναι ό βασιλιάς τής Ουγγαρίας' εύν, όμως, έρωτηθούν πió έντονα, όμολογούν πώς είναι ύποδηματοποιοί. Οι σκέψεις του κινούνται σέ δύο επίπεδα, χωρίς νά ένοχλείται καθόλου. Πράγματι, μέ τόν καιρό θά κατορθώσει νά δικαιολογήσει τήν προγενέστερη τεμπελιά του, Ισχυριζόμενος πώς είναι τελείως άνόητο νά προετοιμάζεται γιά ένα διαγωνισμό, στον όποιο οι Έβραίοι πετυχαίνουν, κατά προτίμηση, από τούς καλούς Γάλλους. Γιά τήν άκρίβεια, κατατάχτηκε είκοστός έβδομος στον έπίσημο κατάλογο των άποτελεσμάτων. Πρίν από αυτόν υπήρχαν άλλοι είκοσι έξι, δώδεκα από τούς ό-ποιους πέρασαν και δεκατέσσερις πού απέτυχαν. Άν ύποθέσουμε ότι οι Έβραίοι άποκλείονταν του διαγωνισμού, θά τόν ώφελοϋσε σέ τίποτα αυτό; Άλλά κι αν ήταν πρϊωτος στην κατά-σταση των έπιλαχόντων, άκόμη κι αν διά του άποκλεισμού ένός από τούς έπιτυχόντες ύποψήφιους θά του δινόταν ή δυνατότητα νά περάσει, γιατί θά έπρεπε νά είχε άποκλεισθεί ό Έβραϊός Βέηλ και όχι ό Νορμανδός Mathieu ή ό Βρετάνος Arjell; Γιά νά κατανοήσουμε τήν αγανάκτηση του συμμαθητού μου πρέπει νά αναγνωρίσουμε ότι αυτός είχε υιοθετήσει, εκ των προτέρων, μιά συγκεκριμένη ιδέα γιά τόν Έβραίο, γιά τή φύση του και γιά τό ρόλο του στην κοινωνία. Καί γιά νά είναι σέ θέση νά άποφανθεί ότι μεταξύ των άλλων έκ-οισι έξι διαγωνιζομένων, πού είχαν καλύτερη σειρά έπιτυχίας από αυτόν, ό Έβραϊός ήταν εκείνος πού του στέρη-σε τή θέση, θά πρέπει α riorior νά προ-τίμησε σάν συμπεριφορά τής ζωής του τή λογική εκείνη πού στηρίζεται στό πάθος. Δέν ήταν ή έμπειρία εκείνο πού διαμόρφωσε τήν περί Έβραίων ιδέα του, αλλά ή ιδέα του έρμήνευσε τήν έμπειρία του! Έάν ό Έβραϊός δέν ύ-πήρχε, θά τόν είχε έφεύρει ό αντισημι-τισμός.

Ίσως νά είναι έτσι, θά ήπτε, αλλά, παραμερίζοντας τό θέμα τής έμπειρίας, δέν θά πρέπει νά παραδεχτούμε πώς ό Άντισημιτισμός έξηγείται από όρισμέ-να Ιστορικά στοιχεία; Διότι, σέ τελική ανάλυση, δέν ξεπηδάει μέσα από τόν

άέρα. Θά μου ήταν εύκολο νά άπαντή-σω ότι ή Ιστορία τής Γαλλίας δέν μου μιλάει καθόλου γιά τούς Έβραϊούς: μέ-χρι τό 1789 καταπίεζονταν' έκτοτε, συμμετείχαν, όσο εύρύτερα μπορού-σαν, στην ζωή του έθνους, έκμεταλ-λευόμενοι, φυσικά, τήν έλευθερία του ανταγωνισμού γιά νά έκτοπίσουν τούς αδυνάτους — όχι περισσότερο, όμως, και όχι λιγότερο από τούς ύπόλοιπους Γάλλους. Δέν έχουν διαπράξει έγκλή-ματα κατά τής Γαλλίας, δέν συμμετεί-χαν σέ καμμία προδοσία. Κι αν ό κό-σμος πιστεύει ότι είναι άποδεδειγμένο πώς ό αριθμός των Έβραίων στρατιω-τών κατά τό 1914 υπήρξε κατώτερος από εκείνον πού έπρεπε νά ήταν, τούτο όφείλεται στο γεγονός ότι κάποιοι είχε τήν περιέργεια νά συμβουλευθεί τις στατιστικές. Δέν είναι κανένα από τά στοιχεία εκείνα πού έχουν, από μόνα τους, τή δύναμη νά διαγείρουν τή φαν-τασία' κανένας στρατιώτης μέσα στά χαρακώματα δέν ήταν δυνατό νά αίσ-θανθεί από μόνος του, έκπληξη γιά τήν άπουσία του Έβραίου από τόν μι-κρό εκείνο χώρο, πού αποτελούσε ό-λον του τόν κόσμο. Έπειδή οι πληρο-φορίες πού μās παρέχει ή Ιστορία γιά τό ρόλο του Ισραήλ έξαρτάται, βασικά, από τήν περί Ιστορίας αντίληψη του κα-θού, νομίζω πώς θά ήταν καλύτερο νά δανειστούμε από κάποια ξένη χώρα ένα σαφές παράδειγμα «έβραϊκής προ-δοσίας» και νά ύπολογίσουμε τις ένδε-χόμενες έπιπτώσεις αυτής τής «προδο-σίας» επί του σύγχρονου αντισημι-σμού.

★ Κατά τή διάρκεια των αιματηρών πολυτικών επαναστάσεων του 19ου αιώνα, οι Έβραίοι τής Βαρσοβίας, τούς όποιους οι Τσάροι μεταχειρίσθηκαν κατά τρόπο μείλιχο, γιά λόγους πολιτι-κής τακτικής, παρέμειναν αδιάφοροι ά-πέναντι στους επαναστάτες. Μή συμ-μετέχοντας στην επανάσταση, κατόρ-θωσαν νά διατηρήσουν και νά βελτιώ-σουν τή θέση τους, μέσα σέ μιά χώρα κατεστραμμένη από τις στάσεις και τά κινήματα.

Δέν γνωρίζω αν αυτό άληθεύει ή ό-

χι. Εκείνο πού είναι βέβαιο είναι πως πολλοί Πολωνοί τό πιστεύουν και ότι αυτό τό «Ιστορικό γεγονός» συνετέλε-ρει ούκ όλίγο στην πικρία τους κατά των Έβραίων. Έάν, όμως, εξετάσουμε τό θέμα μέ μεγαλύτερη προσοχή, ανα-καλύπτουμε έναν φαύλο κύκλο: Οι Τσάροι, μās λέγεται, μεταχειρίσθηκαν καλά τούς Πολωνούς Έβραϊούς, ενώ πρόθυμα διέταξαν τά πογκρόμ έναν-τίον εκείνων στην Ρωσία. Αυτές οι έντε-λώς διαφορετικές τακτικές δράσεως ό-φειλονταν στην ίδια αιτία: ή ρωσική κυβερνηση θεωρούσε τούς Έβραϊούς τής Ρωσίας και τής Πολωνίας αναφο-μοίωτους σύμφωνα μέ τις ανάγκες τής πολιτικής τους, τούς κατέσφαξαν στην Μόσχα και στό Κίεβο, διότι άποτελοϋ-σαν κίνδυνο γιά τή ρωσική αυτοκρατο-ρία, αλλά τούς ύποστήριξαν στην Βαρ-σοβία, σάν ένα μέσο γιά νά προκαλέ-σουν προστριβές μεταξύ των Πολω-νών. Οι τελευταίοι, μόνο μίσος και πε-ριφρόνηση εξέδηλωσαν γιά τούς Έβραϊούς τής Πολωνίας, πλην όμως, ή αιτία ήταν πάλι ή ίδια. Γι' αυτούς ό Ισραήλ δέν θά μπορούσε ποτέ νά άπο-τελέσει ένα φυσικό τμήμα του έθνικού συνόλου. Όταν και ό Τσάρος και οι Πολωνοί τούς μεταχειρίζονταν σάν Έβραϊούς και έχοντας, τελείως άνεξάρ-τητα από τόν εαυτό τους, έβραϊκά έν-διαφέροντα μέσα σέ μιά ξένη κοινωνία — δέν είναι καθόλου παράξενο ότι τά μέλη μιάς μειονότητας συμπεριφέρθη-καν σύμφωνα μέ τήν παρουσίαση πού τούς ένινε:

★ Συμπερασματικά, τό βασικό στοι-χείο εδώ δέν είναι κάποιο «Ιστορικό γεγονός» αλλά ή αντίληψη πού οι φο-ρείς τής Ιστορίας διαμόρφωσαν γιά τόν Έβραίο. Όταν οι σημερινοί Πολωνοί τρέφουν έχθρότητα κατά των Έβραίων γιά τήν παλιά συμπεριφορά τους, καθοδηγούνται απ' αυτή εξαιτίας αυτής τής ίδιας αντίληψης. Όταν κά-ποιος μέμφεται τά μικρά παιδιά γιά τις άμαρτίες των παππούδων τους, θά πρέπει νά έχει, πρϊωτα απ' όλα, μιά πολ-ύ πρωτόγονη αντίληψη περί ύπευθυ-νότητας. Έπιπλέον, θά πρέπει νά δια-μορφώνει τήν αντίληψή του γιά τά παι-διά βάσει εκείνου πού υπήρξαν οι παπ-πούδες. Πρέπει νά πιστεύει πώς αυτό πού έκαναν οι προσβύτεροι είναι Ικανοί νά τό διαπράξουν και οι νέοι. Θά πρέπει νά έχει πείσει τόν εαυτό του ότι ό έβραϊκός χαρακτήρας είναι κάτι πού κληρονομείται. Έτσι, λοιπόν, οι Πολω-νοί του 1940 μεταχειρίσθηκαν τούς Ισραηλίτες τής κοινότητας τους σάν Έβραίους έπειδή οι πρόγονοί τους στα 1848 διέπραξαν τό ίδιο λάθος μέ τούς συγχρόνους τους. Ίσως αυτή ή παραδοσιακή παρουσίαση θά μπορού-

ΤΑ «ΧΡΟΝΙΚΑ» ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Όπως κάθε χρόνο τά «ΧΡΟ-ΝΙΚΑ» δέν θά έκδοθούν τόν Ιούλιο και τόν Αύγουστο. Τό έ-πόμενο τεύχος θά κυκλοφορήσει στις 16 Σεπτεμβρίου. Σ' όλους εύχόμεθα «Καλό Καλοκαίρι».

σε νά προδιαθέσει τούς σημερινούς Έβραίους, υπό διαφορετικές συνθήκες, νά ἐνεργήσουν ὅπως καί ἐκεῖνοι τοῦ 1848. Συνεπῶς, ἡ περί Έβραίου ἰδέα, πού ἕνας διαμορφώνει, εἶναι αὐτό πού φαίνεται ὅτι καθορίζει τήν ἱστορία καί ὄχι τό «ἱστορικό γεγονός» πού παράγει τήν ἰδέα.

★ Ὁ κόσμος μᾶς μιλάει ἐπίσης περί «κοινωνικῶν γεγονότων». Ἄν τά ἐξετάσουμε, ὅμως, πῶς προσεχτικά θά ἀνακαλύψουμε τόν ἴδιο φαῦλο κύκλο. Ὑπάρχουν πολλοί Έβραῖοι δικηγόροι, λέει κάποιος. Ὑπάρχει, ὅμως, κανένα παράπονο ἐπειδή ὑπάρχουν πολλοί Νορμανδοί δικηγόροι; Ἀκόμη κι ἂν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βρετάνης ἦταν γιατροί, θά λέγαμε τίποτε ἄλλο παρά μόνον ὅτι «ἡ Βρετάνη παρέχει γιατρούς γιά ὅλη τή Γαλλία»; Ἀλλά κάποιος ἴσως ἀπαντήσει πῶς δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο. Ἀναμφιβόλως καί τοῦτο ἀκριβῶς ἐπειδή θεωροῦμε τούς Νορμανδούς σάν Νορμανδούς καί τούς Έβραίους σάν Έβραίους. Συνεπῶς, ὅπου κι ἂν στραφοῦμε τό οὐσιώδες στοιχεῖο φαίνεται πῶς εἶναι ἡ περί Έβραίου ἰδέα.

Ἐγινε φανερό πῶς κανένας ἐξωτερικός παράγοντας δέν μπορεῖ νά ἐμφυσήσει τόν ἀντισημιτισμό στόν Ἀντισημίτη. Ὁ ἀντισημιτισμός ἀποτελεῖ τήν ἐλεύθερη καί ὀλοσχερή ἐκλογή ἑνός ἀτόμου, μιά συλλογική ἀποψη πού ἕνας υἱοθετεῖ, ὄχι μόνον ἀπέναντι τῶν Έβραίων, ἀλλά ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων γενικά, ἀπέναντι τῆς ἱστορίας καί τῆς κοινωνίας. Εἶναι ταυτόχρονα ἕνα πάθος καί μιά κοσμοθεωρία. Χωρίς ἀμφιβολία, στήν περίπτωση ἑνός δεδηλωμένου Ἀντισημίτη ὀρισμένα χαρακτηριστικά τονίζονται περισσότερο ἀπό ὅσο σέ κάποιον ἄλλο· πάντοτε, ὅμως, εἶναι ὅλα παρόντα καί ἀλληλοεπηρεάζονται.

Ἡ νέα διεύθυνσις τοῦ ΚΙΣ

Ἡ νέα διεύθυνσις τῶν Γραφείων μας εἶναι: Κεντρικόν Ἰσραηλιτικόν Συμβούλιον, Σουρμελῆ 2, Ἀθήναι (109) - Τηλ. 88.39.951.

ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 4

Τό παλιό ἐβραϊκό νεκροταφεῖο τῆς Θεσσαλονίκης, μετά τήν καταστροφή τοῦ 1943.

«Σῶς γνωστοποιούμε ὅτι ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου, στή συνεδρίασή της ἀριθμ. 2316/7 - 5 - 1980, ἀποδοκίμασε ἔντονα καί μέ βδελυγμία τήν ἀναγραφή, στά κτίρια τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, ὕβριστικῶν συνθημάτων, πού στρέφονται

ἐναντίον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Σχετική ἀνακοίνωση ἔγινε καί στόν Τύπο.

Ἡ Πρυτανεία θά κινήσει τή σχετική διαδικασία γιά τή δίωξη τῶν ὑπευθύνων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Γραφεῖα: Σουρμελῆ 2

Ἀθήναι (109) - Τηλ. 88.39.951

Ἐκδότης: τό Κ.Ι.Σ. ἐκπροσωπούμενον ὑπό τοῦ Προέδρου του κ. Ἰωσήφ Λόβιγγερ, ὁ ὁποῖος εἶναι καί ὑπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ (Πειραιῶς 46 - Ἀθήναι).

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.

Ὑπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνης ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Ἀθήναι.

● Ἡ ἀναδημοσίευσις κειμένων εἶναι ἐλευθέρα, μέ τήν προϋπόθεσι ὅτι θά ἀναφέρεται ἡ πηγή: Περιοδικό «Χρονικά», Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου.

‘Η Σ. Βέλ μιλά για τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως καί τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα

Μέ τήν εύκαιρία τῆς ἐπισκέψεώς της στήν Ἑλλάδα γιά νά λάβῃ τό Βραβεῖο Ὁνάση, ἡ πρόεδρος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου Κα Σιμέν Βέλ (Ἑβραία τό θρήσκευμα, πού στά 18 της χρόνια ὄχι μόνο ἦταν στά γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ἀλλά εἶδε καί τήν ἐξόντωση τῆς οἰκογενείας της στά ναζιστικά σφαγεῖα) ἔδωσε συνέντευξι στόν συνεργάτη τοῦ «Οἰκονομικοῦ Ταχυδρόμου» (24 - 4 - 1980) κ. Ἀθ. Παπανδρόπουλο.

Γιά ὅσους δέν ἔχουν ἐμπειρία καί προβληματισμό μεταφέρουμε ἀπό τή συνέντευξι αὐτή:

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Κυρία Βέλ, ἔχετε προσωπική πείρα τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεως. Γι' αὐτό θά μπορούσατε νά ἐκφράσετε πρῶτον τά διδάγματα αὐτῆς τῆς περιπέτειας καί δεύτερον τίς ἀπώψεις σας πάνω στούς ὁλοκληρωτισμούς καί στό ποδοπάτημα τῶν ἀνθρώπων δικαιωμάτων;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ἡ δοκιμασία τοῦ στρατοπέδου συγκέντρωσης δίνει μιὰ πολύ ἀπαισιόδοξη ἰδέα γιά τόν ἄνθρωπο. Βλέπει κανεῖς ἀνθρώπους πού εἶναι ἱκανοί γιά τίς μεγαλύτερες αὐτοθυσίες νά μεταβάλλονται σέ λίγα λεπτά σέ ἄγρια θηρία. Νομίζω ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού ἀναγκάστηκε νά φτάσει στόν πιό ἀκραῖο βαθμό πόνου καί ἀνέχειας, ὑποβιβάζεται σ' ἓνα στάδιο κοντινό μέ τό ζωοκαί χάνει αὐτό πού ἀποτελεῖ τήν ἀνθρώπινη ὑπόστασι. Τό στρατόπεδο συγκέντρωσης εἶναι μιὰ μεγάλη ἐμπειρία γιά τή ζωή. Δέν εἶναι τόσο ἡ φυσική δοκιμασία πού «πονάει», ἀλλά τό γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος χάνει τή ἀξιοπρέπεία του. Ὅποιος αἰσθάνθηκε αὐτό τό φαινόμενο, παραμένει γιά τήν ὑπόλοιπη ζωή του βαθιᾶ ταπεινωμένος. Ἀπό τήν ἀποψη αὐτή, ἡ προσωπική μου ἐμπειρία εἶναι ἔντονη. Σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τό δεύτερο σκέλος τῆς ἐρώτησής σας, νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντησι βρίσκεται στά ὅσα εἶπα κατά τή διάρκεια τῆς τελετῆς γιά τήν ἀπονομή τῶν βραβείων. Εἶμαι ταγμένη μέ τό μέρος τῆς προστασίας τῶν ἀνθρώπων δικαιωμάτων. Κατά τή γνώμη μου, ἐπίκεντρο τῆς σκέψης καί τῆς δράσης κάθε ἐλευθέρου ἀνθρώπου, θά πρέπει νά εἶναι ἡ ἀπαίτησι νά προστατεύεται τό ἄτομο ἐναντίον κάθε ἐνέργειας πού ἀποσκοπεῖ νά τό μειώσει, νά τό μετατρέψῃ σέ δοῦλο, νά τοῦ ἀφαιρέσει τήν ἀτομική ιδιαιτερότητα καί νά κάμψῃ τήν ἴδια του τήν ταυτότητα. Ἴσως νά φαίνεται παράλογο ὅτι τή στιγμή πού τόσα παιδιά πεθαίνουν στόν κόσμον ἀπό πείνα, τόσοι ἄνθρωποι σκοτώνονται στήν Καμπότζη, τόσες γυναῖκες ἀκρωτηριάζονται ἀνεπανόρθωτα, παρατηρεῖται αὐτή ἡ γενική κινητοποίηση γιά τό Ζαχάρωφ. Ἄς μή ξεχνᾶμε ὅτι ὁ Ἀντρέι Ζαχάρωφ ἀποτελεῖ σύμβολο. Μέσα ἀπό αὐτά πού ὑποφέρει καί μέ τή σθεναρή ἀλλά μή βίαιη ἀντίστασή του, ἐνσαρκώνει τήν ἀρχή στήν ὁποία, πάνω ἀπό ὅλα, εἴμαστε προσηλωμένοι. Ὁ ἀγώνας γιά τόν Ἀντρέι Ζαχάρωφ δέν μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τό καθῆκον ν' ἀγωνιζόμαστε γιά ὅλους αὐτούς, τοὺς ἀνώνυμους, τοὺς ἀμέτρητους, τοὺς ἀγνωστούς πού κάθε μέρα εἶναι θύματα τῶν νέων μορφῶν βίας. Ὁ ἀγώνας γιά τόν Ζαχάρωφ εἶναι καί ἀγώνας γι' αὐτούς.

Παροιμίες τῶν Ἑβραίων Σεφαραδεῖν

τοῦ Γ. Ζωγραφάκη

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς ἕνα ἀπό τὰ πιά ἐνδιαφέροντα, ζωντανά καί ἀποκαλυπτικά κεφάλαια τῆς λαογραφικῆς ἐπιστῆμης εἶναι οἱ παροιμίες, οἱ παροιμιώδεις δηλαδή ἐκφράσεις πού ἀποτελοῦν καί ἐκφράζουν τή συσσωρευμένη πολύχρονη ἐμπειρία καί σοφία ἑνός λαοῦ.

Τούτη ἡ συμπυκνωμένη σέ μία φράση, κατασταλαγμένη καί πολλαπλά βεβαιωμένη θεώρηση τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων καί πράξεων, βρίσκει πάντα τόν ἴδιο τρόπο γιά νά μεταφέρῃ στό λόγο, προφορικό ἢ γραπτό, ὅσα οἱ ἀνθρώποι δοκίμασαν σέ μία ζωή, μία γενιά ἢ σέ μία διαδοχική γενεῶν.

Τοῦτο συμβαίνει καί μέ τίς παροιμίες τῶν Ἰσπανοεβραίων, τῶν Σεφαρδῶν, πού σκόρπισαν ἀπό τόν 15ο - 17ο αἰώνα στά μεσογειακά παράλια. Ἐνα σοβαρό, ἀριθμητικά καί ποιοτικά, τμήμα τῆς σημαντικῆς αὐτῆς μετοικεσίας εἶχε σάν κύριο στόχο τή Θεσσαλονίκη. Τό 1492, ἐσήμανε τήν ἀπαρχή ἑνός κόσμου καί τή λαμπρή συνέχεια μιᾶς κοινωνικῆς ὁμάδας πού χάρη στήν τεράστια οἰκονομική, κοινωνική, φιλανθρωπική, θρησκευτική καί πολιτιστική δράση, ἀνάπτυξη καί ἀκτινοβολία τῆς, ἐπὶ 5 περίπου αἰῶνες, ἀπεκλήθη «ἡ μητέρα τοῦ Ἰσραήλ»¹⁾.

Τοῦτες οἱ παροιμίες πού (ἀκόμα καί σήμερα στό στόμα τῶν ἡλικιωμένων ἀποτελοῦν μία ζωσα παράδοση) ὡς τῇ μεγάλῃ καί ἀνήκουστη γενοκτονία τοῦ 1943 - 1944, ἦταν στενά δεμένες μέ τή ζωή τῶν 65.000 Θεσσαλονικέων Ἑβραίων, ξεκινούσαν αὐτό τόν χαμένο πιά, τότε κόσμο (τό 1492) τῶν Ἑβραίων τῆς Ἱβηρικῆς χερσονή-

σου, γιά νά μεταφυτευθοῦν σέ μία πείσμονα, στήν ἐπιβίωσή της, ἀκεραιότητα, μαζί μέ τήν ἰσπανοεβραϊκή διάλεκτο, τή μητρική τους γλῶσσα. Ἐδῶ χρειάζεται νά γίνη μία διευκρίνιση. Οἱ περισσότεροι (ἀκόμη καί οἱ Ἰσπανοεβραῖοι) συγχέουν τή γλῶσσα λαδίνο (ladino) μέ τή γλῶσσα πού μιλοῦσαν (μερικοί τή μιλοῦν ἀκόμη) καί χαρακτηρίζεται σάν «ἰσπανοεβραϊκή» ἢ καλύτερα «ἰσπανοϊουδαϊκή» (judeoespagnol ἢ judesmo).

Ἡ πρώτη, ἡ λαδίνο, ἦταν ἡ γλῶσσα πού σ' αὐτήν εἶχαν μεταφρασθῇ καί πρὶν ἀπό τόν 13ο αἰώνα, στήν Ἰσπανία, διάφορα βιβλία ἢ λειτουργικά κείμενα γιά θρησκευτικούς σκοπούς. Οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἰσπανίας (κἀθὼς τοῦτο εἶχε συμβῇ μέ τούς Ἑβραίους τῆς Ἀλεξανδρείας, στήν ἐλληνιστική ἐποχή, πού ξέχασαν τήν ἐβραϊκή καί χρειάσθηκε νά γίνη γι' αὐτούς ἡ μετάφραση στήν ἐλληνική τῆς Βίβλου ἀπό τούς Ο', ὥστε νά μποροῦν νά τή διαβάζουν καί νά τήν κατανοοῦν) εἶχαν ξεχάσει τή γλῶσσα τῶν πατέρων τους καί ἔπρεπε νά μεταγλωττισθοῦν ἱερά κείμενα, σέ μία ἔστω καί ἐπίπλαστη γλῶσσα, ὥστε νά γίνυνται καταληπτά.

Τούτη ἡ γλῶσσα ἦταν ἡ λαδίνο, πού ὅπως ἡ ὀνομασία της φανερώνει, ξεκινοῦσε ἀπό μία παραφθαρμένη ἰσπανολατινική τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Ἡ ἄλλη, ἡ ἰσπανοεβραϊκή, αὐτή πού διασώθηκε ὡς τίς ἡμέρες μας στό στόμα τῶν ἐξ Ἰσπανίας Ἑβραίων τῆς Μεσογείου, προῆλθε, τελικά, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, ἀπό μίαν ἰδιόμορφη πρόσμιξη ἑτερογενῶν, συ-

χνά, στοιχείων (ἀρχαῖα ἐβραϊκά, ἰταλικά, πορτογαλικά, γαλλικά, ἀλλά καί τουρκικά, πάντα ὅμως μέ βάση, στή σύνταξη καί στά κύρια λεξικολογικά χαρακτηριστικά της, τήν καστιλιανική γλῶσσα τοῦ 5ου αἰώνα, δηλ. τῆς ἐποχῆς τοῦ Θερβάντες, τοῦ Λόπε ντέ Βέγκα, τοῦ Καλντερόν ντέ λά Μπάρκα. Γιά τό μελετητή, μάλιστα, τῆς ἰσπανοεβραϊκῆς, ἡ σταθερή τούτη ἐπιβίωση, μέσα σ' ἕνα περιβάλλον ἀλλοεθνῶν καί ἀλλογλῶσσων λαῶν, ἀποτελεῖ ἕνα σπάνιο γλωσσολογικό φαινόμενο, πού θά μπορούσε νά χαρακτηρισθῇ σάν «γλωσσική νησίδα» καί πού, κυριολεκτικά, εἶχε νικήσει τήν ἀλλοίωση καί τή φθορά.

Τῇ μελέτῃ αὐτοῦ τοῦ φαινομένου κι αὐτῆς τῆς γλῶσσας (μέ ὅλα τὰ λαογραφικά στοιχεία πού ἐξυπακούει) ἔχουν σάν ἐπίκεντρο τῆς δραστηριότητάς τους, ἄτομα ἢ καί ὀργανισμοί, πού ἤδη, ἐδῶ καί πολλά χρόνια, ἐπιτελοῦν ἕνα ἀξιοθαύμαστο ἔργο περισυλλογῆς καί μελέτης μιᾶς γλῶσσας πού κινδυνεύει νά γίνη «μουσειακό ἀντικείμενο».

Τό ἴδρυμα «Arias Montano», στή Μαδρίτη ἔχει στό ἐνεργητικό του σωρεῖα ἐκδόσεων, γύρω ἀπό τό θέμα τῆς ἰσπανοεβραϊκῆς γλῶσσας. Δυό ἀπό τίς ἐργασίες πού εἶδαν τελευταῖα τό φῶς εἶναι:

Ei Saporta y Beja - Refranero sefardi - Madrid 1957 καί ἡ νέα, ἐμπλουτισμένη, ἐκδοσὴ τοῦ 1978, πού περιέχει ἑκατοντάδες παροιμίες, ἔργο ζωῆς τοῦ συγγραφέα. Ἄλλο, τεράστιο σέ σύλληψη, ἔκταση καί σημασία ἔργο εἶναι τοῦ δέιμνηστου συμπολίτη μας, μεγάλου σοφοῦ καί ἐρευνητῆ Ἰωσήφ Νεχαμά, πού ἀνάμεσα σ' ἕναν ὄγκο, ποικίλης δραστηριότητος, προσφορᾶς, πρὸς τή γενέτειρά του Θεσσαλονίκη, μᾶς χάρισε τό «Dictionnaire du Judeoespagnol». Ἐκδοσὴ Arias Montano Madrid 1977.

Στό ἔργο τοῦτο ἔχει ἀποθησαυρίσει - ἀπό τό στόμα Ἑβραίων ὀλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἀλλά καί ἀπό γραπτές πηγές, κάθε τι πού ἀφορᾶ τή γλῶσσα, τή γλωσσική παράδοση, τίς συνήθειες, ἀλλά καί τήν ἐτυμολογική προέλευση χιλιάδων λέξεων τῆς ἰσπανοεβραϊκῆς διαλέκτου. Εἶναι ἕνα ἔργο ἀνυπολόγιστου ἀξίας, ἀπό κάθε ἀποψη, καί περιώζει, στήν πιά ζωτική της ἐκ-

φραση τήν ψυχή τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἄς σημειωθῇ ἐδῶ, πῶς σήμερα, οἱ ἀνά τόν κόσμον Σε- φαρδί δέν θά πρέπει νά ξεπερνοῦν τίς 300.000 (πού ξεχνοῦν πιά τή μητρική τους γλῶσσα), ἐνῶ οἱ Ἀσκεναζεῖμ Ἑβραῖοι (οἱ ἐκ Γερμα- νίας, Πολωνίας, Ρωσίας), πού μι- λοῦν καί γράφουν καί σήμερα ἀκό- μη — μέ φανατικό πείσμα, τή γλώσ- σα τους, τό **γίντις, yiddish**, φθάνουν τά 14.000.000

Παραθέτουμε, πιό κάτω, σέ μία χαρακτηριστική ἐπιλογή, κάποιες παροιμίες μεταφρασμένες στά νεοελληνικά, παρμένες είτε ἀπό τήν προσωπική μας συλλογή ἢ ἀπό ἐρ- γασίες ἄλλων λαογράφων:

- Ὅποιος δέν ἔχει ὁμορφη γυναί- κα, φιλά τήν κασιδιάρα.
- Ἕνας γαῖδαρος πού σωπαίνει, περνά γιά σοφός.
- Κανείς, καλύτερα ἀπό τήν κουτά- λα πού ἀνακατώνει τό φαγητό, δέν γνωρίζει τά βάσανα τῆς κα- τσαρόλας.
- Σέ κλειστό στόμα δέν μπαίνει μυῖγα.
- Τό νά μιλάη λίγο εἶναι καλό στόν ἄνθρωπο.
- Ὅσο πιό βαθεῖα εἶναι ἡ νύχτα τό- σο πιό γρήγορα ξημερώνει.
- Ἀνάμεσα ἀπό τήν πεθερά καί τή νύφη ἔμεινε ἀσκούπιστη ἡ κουζί- να (ἐξ αἰτίας τοῦ καυγᾶ τους).
- Στό σπῖτι τοῦ χαρτοπαίχτη, λίγο διαρκεῖ ἡ χαρά.
- Μή λές κακό γιά τήν ἡμέρα, πρίν ξημερώση.
- Ἀνέβα σκαλοπάτι καί πάρε συνε- ταίρο. Κατέβα σκαλοπάτι καί πᾶ- ρε γυναίκα.
- Ὅποιος ὑπόσχεται, μπαίνει σέ χρέος.
- Ὁ Θεός δίνει ἀμύγδαλα σ' ἐκεῖ- νον πού δέν ἔχει δόντια.
- Ὅποιος παντρεύεται ἀπό ἔρωτα, ζεῖ μέ στενοχώρια.
- Καλύτερα ἕνας φίλος παρά συγ- γενεῖς.
- Τά δαχτυλίδια πέσανε, ὅμως τά δάχτυλα μέιναν.
- Καλύτερα νά πέσης σ' ἕνα ὀρμη- τικό ποτάμι, παρά στό στόμα τῶν ἀνθρώπων.
- Στενοχώρια πού τελειώνει μέ τό χρήμα, δέν εἶναι στενοχώρια.
- Τώρα πού κάηκε τό σπῖτι, γλυτώ- σαμε ἀπό τοὺς κοριοῦς.

ΑΝΩ: Χαρακτηριστική φωτογραφία Ἑβραίου μικροαστοῦ Θεσ/νικέως τῶν πα- λαιοτέρων χρόνων. ΚΑΤΩ: Χειρόγραφα κείμενα Φυλακτῶν - Κεμεότ, κατά τοῦ φό- βου, τοῦ κακοῦ ματιοῦ, τῶν δαιμόνων καί τῶν ἀναπηριῶν.

- Ὅποιος ἔχει παιδιά, δέν πεθαίνει ἀπό τήν πολυφαγία.
- Ὡσπου νᾶρθη τό κέφι τοῦ πλού- σιου, βγαίνει τοῦ φτωχοῦ ἡ ψυ- χή.
- Τή σοφή γυναίκα, ὁ ἄνδρας τῆς τήν ἀποκαλεῖ ἀδελφή του.
- Μὴν κουνήσης τά πόδια σου πρίν ἀνέβης στό γαῖδούρι.
- Στραβό δέντρο ποτέ δέν ἰσιάζει.
- Κατά πῶς εἶναι τό τραγοῦδι, εἶναι κι' ὁ χορός.
- Καλό εἶναι τό χιόνι ὅταν ἔρχεται στήν ὥρα του.
- Κάθε ἀνήφορος ἔχει καί τόν κα- τήφορό του.
- Πάντρεψε τήν κόρη σου ὅπως

μπορεῖς καί τό γιό σου ὅπως ἐσύ θέλεις.

- Νά τῶς μέ γέρους καί νά κοιμᾶ- σαι μέ νέους.
- Μή ρίχνεις πέτρες στό πηγάδι ἀπ' ὅπου ἤπιες νερό.
- Ἀπό ἕνα πρόβατο δέν βγαίνουν δυό προβιές.
- Ρίχνει ἀλάτι στή θάλασσα.
- Ἡ στάμνα πάει στή βρύση ὡσ- που νά σπάση.
- Παίρνω συμβουλές ἀπ' ὅλους, ὅ- μως δέν ἀλλάζω τή γνώμη μου.
- Ὅποιος παντρεύεται γιά τά χρή- ματα, ἐκεῖνα φεύγουν καί ἡ γυ- ναίκα τὸ μένει.
- Τό μάτι τοῦ ἀφέντη παχαίνει τό ἄλογο.
- Ἀπόκτησε μία καλή φήμη καί πέ- σε νά κοιμηθῇ.
- Ἀπόκτησε μία καλή φήμη καί ἄρ- χισε νά κλέβη.
- Τό σπῖτι τοῦ πλούσιου ἀδειάζει καί τοῦ φτωχοῦ δέν γεμίζει.
- Φίλα τό χέρι ποῦ θά ἤθελες νά τό δῇς κομμένο.
- Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος χτίζεται μέσα στό στομάχι.
- Οἱ γυναῖκες κλαῖνε μέ τόνα μάτι καί γελοῦν μέ τό ἄλλο.
- Ἡ γυναίκα κρατᾶ τό μυστικό πού ἀγνοεῖ.
- Ἕνας τρελλός πού σωπαίνει περ- νά γιά σοφός.
- Οὔτε ὄλοι γελοῦνε τήν ἴδια ἡμέ- ρα οὔτε ὄλοι πεθαίνουν τήν ἴδια ἡμέρα.
- Ὅπου μπαίνει ὁ ἥλιος, ἐκεῖ δέν μπαίνει ὁ γιατρός.
- Πλήρωσε τά χρέη σου γιά νά δεῖς τί ἔχεις.
- Ὅποιος λέγει τήν ἀλήθεια, χάνει τή φιλία.
- Μιά μάνα γιά ἑκατό παιδιά κι ὀχι ἑκατό παιδιά γιά μία μάνα.
- Μπορεῖ νά κατηγορῶ τοὺς δι- κοὺς μου, ὅμως δέ θέλω ν' ἀ- κοῦς κακό γι' αὐτούς.
- Ὅταν ὁ γιός δίνει στόν πατέρα, κλαίει ὁ γιός, κλαίει κι' ὁ πατέρας. Ὅταν δίνει ὁ πατέρας στό γιό, γελά ὁ πατέρας, γελά κι' ὁ γιός.

Ὁ τίτλος αὐτός δόθηκε στή Θεσσαλονίκη ἀπό ἕνα ποιητή, τόν Σαμουήλ Οὐσκούε, τό 1553, γιατί «οἱ Ἑβραῖοι ἐρχονται καί βρίσκουν στή Θεσσαλονίκη στέγη, τοὺς δέ- χεται μέ ἀγάπη, σάν νά εἶναι ἡ σεβαστὴ μη- τέρα μας, ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ μητέρα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ».

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΚΑΙ ΙΤΑΛΩΝ

Στά «Τρικάλινά Νέα» (Τρίκαλα, 18.4.1980) ο χρονογράφος τους «Αμράντος», με τίτλο «Οι άφανείς έχθροι τών Έλλήνων» έγραψε τό παρακάτω χρονογράφημα:

«Δέν είναι τόσοσν επίκίνδυνοι οι έμ-φανείς καί γνωστοί έχθροι μας, όσον οι άφανείς κι άγνωστοι. Τούς πρώτους τους ξέρουμε κι άνάλογα μέ τίς δυνατότητές μας τους άντιμετωπίζουμε ή συμβιβάζομαστε. Οι δεύτεροι όμως, μπορεί νά μās κάνουν ζημιές καί νά μās έξοντώσουν ακόμα. Μās έρχεται δηλαδή ή ζημιά από κεί πού δέν τήν περιμέ-νουμε.

Συνεχίζω σήμερα τό διάλογο μέ τόν Άγγλο Τζώνη παλιό — είπαμε — συμ-πολεμιστή στίς μέρες του έμφυλίου σπαργμού μας, πού ήταν όλοκάθαρη έγγλέζικη δημιουργία.

Όταν τόν Έγγλέζο τόν πότισα μερικ-κά ποτηράκια περισσότερα, λύθηκε ή γλώσσα καί φανέρωσε τόν πραγματικό έαυτό του. Έδειξε καθαρά τήν αγάπη κι εκτίμηση πού έχουν οι χαμογελαστοί πάντα σύμμαχοί μας σέ μās τους Έλ-ληνες καί τή χώρα μας. Άχάριστοι — μισέλληνες — καί ρατσιστές. Ξεσπά-θωσέ ό Τζώνης έναντίον μας:

— Σεΐς οι Έλληνες Τζίμη είσθε στήν ουσία έχθροι μας. Οι μισοί είσθε κομ-μουνιστές, φανεροί δηλαδή έναντίον μας: Καί οι άλλοι μισοί άντισημίτες χει-ρότεροι άπ' τούς Άραβες. Άφήσατε νά στείλουν οι Γερμανοί στούς φούρνους του Νταχάου 60.000 Έβραίους. Μετά πού φύγαμε έμείς άπ' τήν Έλλάδα σχη-ματίσατε γερμανόφιλη κυβέρνηση κα όργανώσατε τά γνωστά τάγματα ά-σφαλείας, πού δέν ήταν παρά όργανα τής Γκεστάπο. Δέν άναγνωρίζετε τό Ίσραήλ γιατί τό ζηλεύετε γιά τήν προ-κοπή του. Διαρκώς άπλώνετε τά χέρια σας καί ζητάτε βοήθεια κι έλεημοσύνη. Άπορροφάτε έκατομμύρια δολλάρια χωρίς καμμία άνταπόδοση. Θέλετε τήν Κύπρο πού είναι άγγλικό έδαφος. Μι-λάτε γιά έλληνικό πολιτισμό, πού άν κάποτε ύπήρξε, τώρα σεΐς οι νεοέλλη-νες ψωροζητιάνοι, τόν ξευτελίσσατε. Στο τέλος, οι ήγέτες σας καί οι ρασο-φόροι σας είχαν τό θράσος νά σās ό-δηγήσουν σέ πόλεμο έναντίον του εί-ρηνικού λαού τής Τουρκίας, τόν όποιο καί πλιατσικολογήσατε. Εύτυχώς οι

Τούρκοι σās πλήρωσαν όπως σās άξι-ζε.

Τί νά πούμε του Τζώνη καί σ' όλους τους Τζώνηδες πού είναι δηλητηρια-σμένοι έναντίον μας; Παμπόνηροι καί κρυψίνους, κρύβουν τίς σκέψεις τους καί δρούν πάντα στο σκοτάδι. Τσακά-λια. Κι έμείς, οι άφελείς μέχρι άπελπι-σίας, τους άγκαλιάζουμε σάν φίλους! Μέ τά σημερινά μας χάλια τίποτε άλλο δέν μπορούμε νά κάνουμε γι αυτούς, εκτός από τό νά τους στείλουμε στά τσακίδια. Μās κάνουν τό φίλο γιά νά μās άρμέζουν. Ήταν, είναι καί θα είναι πάντα φανατικοί άνθέλληνες. Δέν έ-χουν φίλους κι λεπτάδες. Δέν τους θέ-λουν. Άπ' τή θέση όμως αυτή άπαν-τούμε στούς Τζώνηδες:

— Όλοι αύτοί πού τραβήχτηκαν στο Νταχάου καί τά κρεματόρια, άν άνέβαι-ναν μαζί μέ όλους τους άλλους στά βουνά των χωρών τής Εύρώπης; Άν περνούσαν στίς άντιστασιακές όργα-νώσεις σάν τά έκατομμύρια των Εύρω-παίων θά γλύτωναν τή ζωή τους.

Όμως Σεΐς — οι Σιωνιστές σας — καί οι άνθρωποι γενικά του χρήματος έχε-τε παραδοσιακές άρχές νά μήν πολεμά-τε μόνοι σας, αλλά νά ύποχρεώσετε τους άλλους νά σφάζονται κι από τόν άλληλοσπαργμό των άλλων νά καρ-πώνεσθε σεΐς τό όφέλη.

Άντιστε λοιπόν στά τσακίδια έσεΐς καί τά έκατομμύριά σας, πού μόνοι σας μās τά δίνετε γιά νά έξαγοράσετε δυ-στυχώς συνειδήσεις. Τή φτώχεια μας σέ σās καί μόνον τή χρωστάμε.

■ **Τό Κ.Ι.Σ., πιστεύοντας όπως πάντα στόν διάλογο, ό όποιος ό-ταν είναι καλοπροαίρετος είναι άποδεικτικός, μέ έπιστολή του ύπογραφομένη από τους πρόε-δρο καί γεν. γραμματέα κ.κ. Ίωσ. Λόβιγγερ καί Μ. Μάτσα, ά-νέφερε τά έξής. (Ή έπιστολή δη-μοσιεύτηκε στήν ίδια έφημερίδα στίς 30.4.1980):**

«Ό ύπό τό ψευδώνυμο «Αμράν-τος» συνεργάτης σας, στά χρονογρα-φήματά του τής 18ης καί 19ης Άπρι-λίου, βρίσκει καί πάλι τήν εύκαιρία νά έπιτεθή έναντίον του Σιωνισμού, του Ίσραήλ καί των Έβραίων.

Δέν σταματούμε στίς πολιτικές σκέ-ψεις του χρονογράφου σας, γιατί αυτές εκφράζουν κι έξυπηρετούν μία συγκε-κριμένη πολιτική - κομματική σκοπιμό-τητα, στήν όποία δέν έχομε κανένα δι-καίωμα νά άναμιχθούμε.

Στεκόμαστε, όμως, μέ λύπη (κι όχι μέ άγανάκτησι) στήν ύπεραπλουστευ-μένη θεωρία του: «Όλοι αύτοί (οι Έβραίοι) πού τραβήχτηκαν στο Ντα-χάου καί τά κρεματόρια, άν άνέβαιναν μαζί μέ όλους τους άλλους στά βουνά των χωρών τής Εύρώπης; Άν περνού-σαν στίς άντιστασιακές όργανώσεις σάν τά έκατομμύρια των Εύρωπαίων θά γλύτωναν τή ζωή τους».

Έτσι κινούμενος από τό άντισημι-κό του μίσος, ό κ. «Αμράντος» έπιχει-ρεί νά νομιμοποιήση καί νά δικαιολογή-ση τά χιτλερικά έγκλήματα. Χωρίς, βέ-βαια, νά προβληματισθή ή καί νά πλη-ροφορηθή μήπως στήν Έλλάδα πολλοί Έλληνες, Έβραίοι τό θρήσκειμα, παι-σίωσαν τίς όμάδες άντιστάσεως ή γιατί ή παγκόσμια κοινή γνώμη (άνεξάρτητα από πολιτικές καί κοινωνικές θεωρίες) καταδικάζει τή ναζιστική θηριωδία πού τό μίσος ή ή σκοπιμότητα του κ. «Αμ-ράντου» δικαιολογούν.

■ **Στίς 3 Μαΐου ό «Αμράντος», μέ τίτλο «Μέ εκτίμηση καί σεβα-σμό στο Ίσραηλινό Συμβούλιο Συντονισμού των ύποθέσεών τους» έπανήλθε μέ νέο χρονο-γράφημα. Σημειώνεται ότι καί πάλι ό χρονογράφος κάνει έπιτή-δεια σύγχυση μεταξύ Ίσραηλι-νών (ιππηκόων του Κράτους του Ίσραήλ) καί Ίσραηλιτών (όπως, λ.χ. είναι οι Έλληνες ύπήκοοι, Έβραίοι τό θρήσκειμα).**

«Σās στεναχώρησαν κύριοι τά γρα-φόμένα μας γιά τή διαγωγή μερίδος Σιωνιστών πού έλέγχουν τά τεράστια βιομηχανικά πολεμικά συγκροτήματα του Δυτικού κόσμου καί κυρίως τήν παγκόσμια οίκονομία, έναντίον τής χώ-ρας μας. Δέν μισούμε καθόλου κύριοι τό λαό των Ίσραηλιτών καί δυνάμεθα ν' άποδείξωμε πώς συνδεόμεθα φιλι-κώτατα μέ οίκογένειες Ίσραηλιτών.

Τό μίσος καί οι έναντίον τής χώρας μας έμμεσες καί άμεσες, ένίοτε, βολές

ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΪΜΗΣ:

‘Ο άνθρωπος πού πρωτομίλησε για τόν Καραγκιόζη.

‘Ο Ιούλιος Καΐμης υπήρξε από τούς λόγιους εκείνους πού έγγραφαν τή δική τους ιστορία, χωρίς νά επιζητήσουν τήν όποια αναγνώριση από αυτούς πού συνήθως καθιερώνουν καί συντηρούν «άξιες» στή σύγχρονη εποχή. Σήμερα, ζεί μόνος, μέσα σέ μιά αφόρητη φτώχεια, σ’ ένα άβολο δωμάτιο στήν όδό Κρώνης 4.

‘Ο Καΐμης συνεχίζει τό γράψιμο καί τίς έρευνες, όσο τό μπορεί, γύρω από τά δυό αγαπημένα του θέματα, στά όποια αφιέρωσε έφτά δεκαετίες τής ζωής του: τό θέατρο τού Καραγκιόζη καί τά κλέφτικα τραγούδια.

Δέν τόν πολυνοιάζει τό γεγονός ότι καταλήστεψαν τό έργο του όψιμοι «καραγκιοζολόγοι» ούτε ότι ζει χωρίς σύνταξη, μέ τή βοήθεια φίλων, ούτε ότι δέν τόν θυμούνται πιά.

Πολυταξιευμένος, πολύπειρος καί φιλοσοφημένος, ό Καΐμης έχει τόν τρόπο νά δημιουργεί τά δικά του στεγανά πού τόν προφυλάσσουν από ανεπιθύμητες «είσβολές» στή ζωή: Ζεί γράφοντας καί άφηγείται στους φίλους, πού σπάνια πάνε νά τόν συναντήσουν, τίς άναμνήσεις μιάς ζωής γεμάτης έλπίδες, άπογοτεύσεις, άγώνες, έρευνες.

Θυμάται τή γνωριμία του μέ τόν μακαρίτη πιά, κοινό φίλο μας Σωτήρη Σπαθάρη καί λέει:

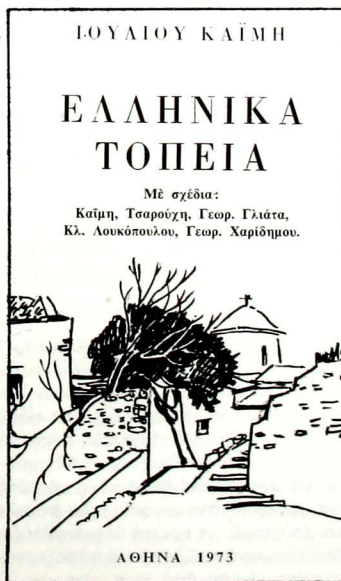
«Ή γνωριμία μου μέ τό ζωγράφο Τσαρούχη, μέ έφερε στή μνήμη τά παιδικά χρόνια πού στό λιμάνι παρακολουθούσα τίς παραστάσεις τού Καραγκιόζη. ‘Ο Τσαρούχης μέ πήρε στό θέατρο τού Σπαθάρη στήν Κηφισιά. Πάνε πολλά χρόνια από τότε. Μόλις μέ είδε ό Σπαθάρης, νέος τότε καί ζωηρός, μου είπε:

‘Ο Ιούλιος Καΐμης είναι ένας σεμνός όμόθρησκος άνθρωπος τών γραμμάτων, πού ζει μακριά από τόν κόσμο ή καλύτερα σ’ ένα κόσμο πνευματικά δικό του.

● Μέχρι τώρα έχει εκδώσει τά βιβλία: «Έξη κανόνες ζωγραφικής» - «Le théâtre des ombres» - «Τό θέατρο τών σκιών (φυλλάδιο)» - «Βιβλικές Ιστορίες» - «Δέκα ποιήματα τού Μιχαήλ Άγγελου» - «Τό λαϊκό σπίτι» (μελέτη) - «Έλληνικά τοπία» - «Άτυχος γάμος» (άραβικό παραμύθι) - «Παραδόσεις» - «Καραγκιόζης, φρουρά τής κόλασης» (φυλλάδιο).

● Όπως φαίνεται από τήν άπλή ανάγνωσι τών τίτλων τών έργων του τά ενδιαφέροντα καί τά θέματα πού έχει διαπραγματευθή ό Ιούλιος Καΐμης είναι ποικίλα. Έκεί, όμως, πού έχει δώσει τήν ιδιαίτερη προσοχή κι αγάπη του είναι στό θέατρο τών σκιών: τόν Καραγκιόζη.

● Σχετικά στήν «Έλευθεροτυπία», μέ τίτλο «Οι πρωτοπόροι τού Καραγκιόζη στή σύγχρονη Έλλάδα», δημοσιεύτηκε ή παρακάτω συνέντευξι τού κ. Άχ. Χατζόπουλου (4 - 11 - 1979):

— Βλέπεis, είμαστε φτωχοί, αλλά ή Τέχνη δέν φτωχαίνει.

Καί ό Άριστοφάνης ήταν φτωχός, αλλά όπως λέει ό ίδιος στό τραγούδι του, είχε τό δίκαιο».

Ξεκινήσαμε τή συνομιλία μας μέ τόν Ιούλιο Καΐμη, από τόν Καραγκιόζη, τίς εργασίες καί τίς έρευνές του πάνω στό Λαϊκό Θέατρο Σκιών, τίς γνωριμίες καί φιλίες μέ τήν πρώτη γενιά τών καραγκιοζοπαιχτών.

— Για τήν παράδοση τής τέχνης τού Καραγκιόζη δούλεψαν στήν Έλλάδα εκατοντάδες καλλιτεχνών, από τό Βράχλη (1860) μέχρι τό Μάνο (1922) καί τούς νεώτερους. Ή Τέχνη ξεχειλίζει στήν ψυχή καθενός από αυτούς. ‘Ο Καραγκιόζης είναι ένα σύμβολο πού αποτελεί τή σύνθεση πολλών ψυχών, συμπυκνωμένων σέ μιά μόνη. ‘Ο σεβασμός σέ αύτή τήν παράδοση, πού ξανανύνεται τό μυθικό χαρακτήρα στό μάτια τών πιστών τής, κάνει ώστε, παρά τίς έχθρικές συνθήκες πού μοιά-

ζουν σάν νά θέλουν νά τήν πνίσουν, αὐτή ἡ τέχνη νά ξαναθίξει καί νά ἀντιστέκεται. Καί συμπληρώνει:

— Τό θέατρο τοῦ Καραγκιόζη, προικισμένο κατ' ἐξοχὴν μέ τίς ἀρετές πού χαρακτηρίζουν τό θέατρο, ἀπορροφάει καί μορφοποιεῖ, εἴτε καλὰ εἶναι εἴτε κακά, ὅλες τίς προϋπάρχουσες αἰσθητικές καί ἠθικές ἀξίες τοῦ λαοῦ, δηλαδή τή λαϊκή ποίηση, λυρική καί ἐπική, τὰ κωμειδύλλια καί τίς φάρσες, ἀπό τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλλάδα ἔχει πλούσιο ρεπερτόριο, τή λαϊκή ζωγραφική καί τήν ἀρχιτεκτονική. Καί τὰ πάντα μεταμορφώνονται πάλιν στή μικρή λευκή σκηνή καί ἐναρμονίζονται σέ σοφή κατανομή, ὥστε κάθε μιά τεχνική νά διατηρεῖ τήν ἐνότητά της.

Τό θέατρο τοῦτο εἶναι μιά παράδοση πού ἀνανεώνεται ἀδιάκοπα, στήν ἐξέλιξη τῆς ἱστορίας καί οἱ διάφοροι καραγκιοζοπαῖχτες τοῦ προσθέτουν κάτι δικό τους.

Οἱ μαθητές τοῦ Βράχαλη καί οἱ μεταρρυθμιστές πού ἀκολούθησαν εἶναι πολυάριθμοι. Ἀνάμεσά τους, ἡ πρώτη θέση ἀνήκει στό Δημήτρη Μίμαρο, πού ὑπῆρξε μεταρρυθμιστής μέ ταλέντο, μέ καλλιεργημένο καί θηλυκό μυαλό, πολύ ἀνώτερο τῶν συναδέλφων του.

Γιά τούς παραδοσιακοὺς καί μεταρρυθμιστές καραγκιοζοπαῖχτες, στήν Ἀθήνα καί τήν Πάτρα, ὁ Καΐμης κάνει τήν παρακάτω ἀξιολόγηση.

— Ἀπό τούς ἐπαγγελματίες καραγκιοζοπαῖχτες τέσσερις ὑπῆρξαν οἱ ξεχωριστοὶ καλλιτέχνες: ὁ Πάγκαλος, μέ τό παρανόμι «Καραγκιόζης», ὁ Ἀγαπητός, πού τόν ὀνόμασαν «Ζεστόν» γιά τό θερμό του παιξίμο, ὁ Σωτηρόπουλος καί ὁ Βουτσινᾶς.

— *Ποιῆς ὑπῆρξαν οἱ ἐμπειρίες σας ἀπό τίς συναναστροφές σας μέ τούς καραγκιοζοπαῖχτες;*

— Τούς καραγκιοζοπαῖχτες δέν τούς εὐχαριστεῖ νά συζητοῦν γιά τήν τέχνη τους μέ τούς ἀμύητους. Τούς ἀρέσει νά κρατοῦν τήν παράδοση, πού θέλει νά πλέκεται ἡ κωμῶδια κατά τή διάρκεια τοῦ παιξίματος, σύμφωνα μέ τήν ἐμπνευση τῆς στιγμῆς, πράγμα πού δίνει στόν σκηνοθέτη τή χαρά νά εἶναι καί ταυτόχρονα ποιητής, δηλαδή, δημιουργός καί τεχνίτης. Τό θέατρο αὐτό θά διατηρηθεῖ ἀθικτο, πρωτόγονο καί ἀκαλλιέργητο, ὥστε νά βρεῖ σέ καλύτερους χρόνους τίς εὐνοϊκές συνθήκες

Ἀβραάμ

(Ἀπό τό «Ραμπώτ»)

Σάν ἀντικρύζει κάποτε
Μιά πυρκαϊά ὁ διαβάτης,
Μέσα του θά στοχάζεται,
Στοχάζεται καί λέει:
«— Πού νᾶναι τάχα τοῦ σπιτιοῦ
Ἑτοῦτου ὁ νοικοκύρης;
Πῶς τ' ἄφησε, τό ξέχασε
Καί τ' ἀργотρώει ἡ φλόγα;»
Μά πρὶν τό λόγο του νά πῇ,
Πρὶν νά τόν ἀποσώσῃ,
Βλέπει νά φανερώνεται
Μπροστά του ὁ νοικοκύρης,
Ἔτσι κ' ἡ γῆ μας στάθηκε
Σάν ζοῦσε ὁ Πατριάρχης,
Ριγμένη μέσ τήν ἄβυσσο
Καί μέσ τήν ἀμαρτία.
Καί τήν λυπήθηκε ὁ Ἀβραάμ κι εἶπε ἡ καρδιά του τότε:
«— Τάχα νᾶνε ἔρμη τούτη ἡ γῆς, τάχα δέν ἔχει κύρη;»
Κι ὁ Παντοπλάστης πρόβαλε μέ μιᾶς μέσ ἀπ' τὰ νέφη
Καί λέει: «Ἄβραάμ, πλανήσου εὐθύς σ' ὅλη τή γῆ μου· γίνε
Σάν τήν καρδιά βαλσαμικοῦ, μεστή ἀπό τό χυμό του,
Πού γύρω του ρίχνει εὐωδίες κ' ἂν τό στριφογυρίσης
Λογῆς - λογῆς τά μῦρα του
Παντοῦ, θε νά σκορποῦνται». Ὑπάκουος, ἔτσι ὁ Ἀβραάμ
Γυρίζει ὅλον τόν κόσμον
Καί τοῦ Κυρίου τό ἄρωμα
Σκορπίζει πέρα ὡς πέρα.
Μέ περιστέρι εἶν' ὅμοιος
Ὁ Πρῶτος Πατριάρχης.
Κάθε πουλί σάν κάθεταί
Πᾶ σέ δεντρί ἢ σέ βράχο
Κι' ἀπογυρεύει ἀνάπαυση
Δέν παίζει τά φτερά του.
Τό περιστέρι μοναχά
Καί κουρασμένο νᾶναι
Τήν ὥρα π' ἀναπαύεται
Σαλεύει τίς φτεροῦγες.
Εἶταν γραμμένο τοῦ Ἀβραάμ
Νά ταξιδεύει πάντα.

Ι. ΚΑΪΜΗΣ

Ποιητική Τέχνη. Ἀνθολογία Εἰκονογραφημένη. Δεκέμβριος 1947. Ἔτος Α', Τόμος Ι, Τεύχος 3.

γιά τήν ἀνάπτυξή του. Γιατί δέν μπορεῖ παρά νά ἐντυπωσιάζεται κανεῖς διαπιστώνοντας μεταξύ τῶν ἠθοποιῶν καί τῶν θεατῶν τοῦ Καραγκιόζη ἕνα εἶδος φανεροῦ μυστικοῦ δεσμοῦ. Κατά τή γνώμη μου, ἡ ἀληθινὴ τέχνη δέν μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ παρά μόνο μέ αὐτὴ τήν εἰλικρινή συνεργασία τῶν σοφῶν καί τοῦ λαοῦ. Ἡ πρώτη ὕλη ἀναβλύζει ἀπὸ τήν ψυχὴ τοῦ λαοῦ καί ἡ ἐπεξεργασία της γίνεται ἀπὸ τούς σοφοὺς. Ὁ

Πλάτων ἀγαποῦσε τούς γελωτοποιούς τοῦ καιροῦ του γιά τήν ἐλευθεροστομία τους καί ὁ Ἀριστοφάνης, σέ μερικές σάτιρές του, πῆρε τήν ἐμνευσή του ἀπὸ τὰ πιά λαϊκά θέματά τους.

— *Ποιά ὑπῆρξε ἡ ἀρχὴ τοῦ Καραγκιόζη στήν Ἑλλάδα καί τό περιβάλλον ὅπου ἐξελίχθηκε;*

— Στήν ψυχὴ τοῦ λαοῦ, ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδας ἀρχίζει κυρίως μέ τὸν αἰῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ 1821. Τό

ίδιο συμβαίνει και στη σκηνή του Καραγκιόζη. Ο Μέγας Αλέξανδρος είναι ο κρίκος που συνδέει τη Νεώτερη Ελλάδα με την Αρχαία, μέχρι τους χρόνους τούς πιο πανάρχαιους της μυθολογίας.

Τά ηρωικά δράματα, έμπνευστηκαν κατευθείαν από τη λαογραφία, από τις διηγήσεις και τα λαϊκά λυρικά ποιήματα (τά κλέφτικα τραγούδια), ή έχουν έμμεσα έλκυθει από τά έργα των άθωμανικών ζυγών, ο Μπαρμπαγιάννης Βράχαλης, Έλληνας καταγόμενος από την Καλαμάτα, ήρθε από την Κωνσταντινούπολη στον Πειραιά και εγκαταστάθηκε απέναντι από τό Τελωνείο. Έκει, σέ ένα καφενείο, ίδρυσε τό πρώτο ελληνικό λαϊκό θέατρο, τό θέατρο σκιών του Καραγκιόζη

Αργότερα, παίρνοντας θάρρος από την έπιτυχία του, ο Βράχαλης δέν άργησε νά εγκατασταθεί στην Αθήνα. Ένα καφενείο, κοντά στό Θησείο, ήταν τό θεάτρό του. Έκει έδωσε τίς πρώτες του παραστάσεις.

— *Κύριε Καίμη, θά θέλατε νά μάς μιλήσετε γιά τό χαρακτήρα τής λαϊκής λυρικής ποίησης, πού έχει άμεση σχέση μέ τόν Καραγκιόζη;*

— Στην πρωτόγονη έρρυθμη φόρμα του, τό δημοτικό ελληνικό τραγούδι είναι ή έκφραση μιás «τέλειας ψυχής». Θέλω νά πώ μέ αυτό, ότι στό τραγούδια αυτά, ή ανθρώπινη ψυχή ξεπροβάλλει (άποκαλύπτεται) σάν νά διαπερνά βαθιά την ψυχή τής φύσης και δαμαζοντάς την σέ μιá άρμονία τόσο πλήρη όσο τά πάθη του ανθρώπου — τά ίδια αυτά φαίνονται νά γίνονται ένα μέ τή φύση — νά τής είναι μιá άπλή έκδήλωση. Τό λογικό και φιλοσοφικό πνεύμα άφθονεί σέ αυτά τά τραγούδια και δείχνει τή βαθιά αντίληψη του λαού, πού έκδηλώνεται άλλωστε στή σοφία των παροιμιών και των γνωμικών. Ένα άλλο γνώρισμα τής δημοτικής λυρικής ποίησης, πού κατασταίνει έναν ακόμα δεσμό, συγγενικό μέ την άρχαία ποίηση, είναι ο διάλογος πού συχνά διακόπτει άπότομα τήν αφήγηση. Στό διάλογο δίνεται ή υπόθεση του μύθου ή τής Ιστορίας μέ λόγια, κάποτε αίνιγματικά και σκοτεινά και άλλωτε μέ εικόνες και άποφθέγματα άλλόκοτης τόλμης. Η φιλία τραγουδήθηκε σ' αυτά τά ποιήματα μέ λεπτότητα εφάμιλλη μέ τό αίσθημα και τή μορφή τους.

Υπάρχουν, επίσης, πολλά τραγούδια άλληγορικά πού πραγματεύονται άγώνες, πού κάνουν οι δράκοντες μέ τά παλικάρια. Αυτά ένσαρκωνονται (μετα-

μορφώνονται) άλλοτε σέ δρύ ή σέ ζωό ή κάποιο άλλο φανταστικό σχήμα. Τέλος, τά μοιρολόγια φέρνουν συχνά τή σφραγίδα μεγάλης στωϊκότητας.

— *Γιά τά κλέφτικα τραγούδια ποιά είναι ή άπομή σας;*

— Τά κλέφτικα τραγούδια, πού μάς άποκαλύπτουν πότε τό ήρωικό και πότε τό μυθικό στοιχείο, γεννήθηκαν στά βουνά τής Ελλάδας, πού έμειναν λεύτερα κατά τήν περίοδο του άγώνα γιά τήν ανεξαρτησία, μέσα από τίς ίδιες ιστορικές συνθήκες και κάτω από τήν ίδια επίδραση των ήθών τής Ανατολής, όπως και ή άρχαία ποίηση. Τόσο χτυπητή είναι ή όμοιότητα στην ουσία τους, κι ακόμα στην έκφραστική μορφή τους, στό χορό, στό διάκοσμο κλπ., ώστε τά βλέπει κανείς βγαλμένα από τήν ίδια τήν παράδοση τής άρχαίας τραγω-

«Μέ άπέραντες γνώσεις, μέ βαθύτατη καλλιέργεια και μέ αύθεντικό τάλαντον»

■ «Ο Σοφιστής» στην στήλη του στον «Ελεύθερο Κόσμο» (9.3.1980) δημοσιεύει τά παρακάτω γιά τόν Καίμη:

«ΤΟΝ ΕΙΔΑ, τυχαία, στό δρόμο, χαμένον μέσα στό άνώνυμο πλήθος, νά περιφέρη τό μιλίχιο βλέμμα του, πάνω από τήν τύρβη του άθηναικού δρόμου, αυτόν τόν παράξενο, τόν άλλόκοσμο θά έλεγα, Ιούλιο Καίμη... Ποιοί άραγε και πόσοι τόν ξέρουν; Σέ πόσους λέει κάτι τό όνομά του; Και όμως, είναι από τίς πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις των γραμμάτων μας. Μέ άπέραντες γνώσεις (ξέρει δώδεκα γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης και τής... σανσκριτικής!) μέ βαθύτατη καλλιέργεια, μέ αύθεντικό «τάλαντον», είναι ο άνθρωπος πού πρωτομίλησε γιά τόν Καραγκιόζη (και μάλιστα, μέ μιá μελέτη του στό γαλλικά, πού είδε τό φώς, σάν ελληνική έκδοσι, τό 1935) είναι εκείνος πού έπέβαλε, μέ τίς αισθητικές μελέτες του, πλήθος νέων (και έπιβληθέντων κατόπιν) καλλιτεχνών, ζωγράφος εξαίρετος και ο ίδιος, πού, όμως, πάντα έμεινε στή σκιά...

★

Στή σκιά και στή σιωπή (πού του έχει έπιβάλλει μιá σοβαρή πάθηση των αυτιών του) ο Ιούλιος Καίμης εξακολουθεί νά περιφέρεται και νά προσφέρει τό πολύτιμο, άν και λιγοστό τώρα πιά, λογοτεχνικό του έργο.

Καθώς συναντήθηκαν, έτσι τυχαία (ποτέ δέν θά περνούσε από κάποιο, όποιοδήποτε, δημοσιογραφικό γραφείο...) έβγαλε από μιá τσάντα άπερίγραπτη, ένα φρεσκοτυπημένο βιβλια-

ρίας, άμεση και χωρίς διακοπή. Τά ιστορικά ρεύματα, στή νεώτερη Ελλάδα, κάτω από τή διπλή, τήν τουρκοδυτική επίδραση, μετέβαλαν μόνο τήν έξωτερική έπιφανειακή μορφή τής λυρικής ποίησης, τής πλαστικής και των χιλιόχρονων ήθών του ελληνικού λαού.

Από τότε πού τό ελληνικό κράτος ξανασυστάθηκε, στό πρώτα μισά του περασμένου αιώνα, μιá πλούσια άνθηση από τά ποικίλα στοιχεία, είδύλλια, σάτιρες, βουκολικά τραγούδια κ.ά., έδωσε τή γέννηση στό λαϊκό θέατρο. Καί, πράγμα παράξενο, ή παράδοση αυτή, πού διατηρήθηκε στό πνεύμα και στην ψυχή του λαού, συγχωνεύτηκε και μορφοποιήθηκε σέ μιá θαυμαστή ένότητα, πάνω στή σκηνή του θεάτρου σκιών του Καραγκιόζη».

ράκι, πού είχε έκδώσει μέ δικά του έξοδα — και ποιος ξέρει μέ πόσα βάσανα. Τίτλος του: «Μύθοι». Είναι λιγοσέλιδο, αλλά έξαιρετικής αισθητικής και τά σύντομα άφηγημάτά του, εικονογραφούνται από πλειάδα νέων ζωγράφων — πού ανακάλυψε τό έμπειρο μάτι του Καίμη.

Σάν πρόλογο του βιβλίου, ο Ιούλιος Καίμης, είχε βάσει τά λόγια του καθηγητή Μπρούνου Μπετελχάιμ, διάσημου παιδοψυχολόγου:

★

«Τά παραμύθια, δίδουν πάντοτε ένα υπέροχο δίδαγμα, χωρίς νά όμοιάζει ούτε μέ μάθημα ούτε μέ προσταγή ούτε μέ συμβουλή ούτε μέ παράδειγμα.

» Είναι πάντοτε τά παραμύθια μιá γοητευτική και συναρπαστική Ιστορία ή περιπέτεια, μέ ανθρώπους καλούς και κακούς, μέ έξυπνάδα ή άφέλεια, μέ ζώα, μέ πουλιά, μέ τή φτώχεια και τόν πλούτο.

» Είναι όλες οι φάσεις τής ζωής, χωρίς τήν παραμικρή ύποκρισία ή παραλαγή. Άλλά τίποτα δέν άπογοητεύει. Τίποτα δέν παρουσιάζει άσχημα τή ζωή».

★

Και άπάνω σ' αυτή τή γραμμή είναι άποδοσμένοι όλοι οι «Μύθοι» πού παρουσιάζει στό βιβλίο του ο Ιούλιος Καίμης.

Και βέβαια, άξίζει νά μπη στό σπίτι μας, ένα τέτοιο βιβλίο, άξίζει νά τό δώσωμε στό παιδιά μας. Μέσα στό κύμα τής κομματικοποιημένης παιδικής φιλολογίας, πού σάν όχετός ρίχνεται άπάνω στό παιδιά, τό βιβλιάρaki του Καίμη είναι άληθινή δασι».

«Ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ»

ΓΙΟΣΕΦ ΜΠΕΝ ΠΙΝΧΑΣ ΟΥΖΙΕΛ

Τό 'Ινστιτούτο 'Ερευνών πάνω στόν 'Ιουδαϊσμό τῆς Θεσσαλονίκης, ἐπανεκδῶσε τό βιβλίο «Ο Λευκός Πύργος», πού γιά πρώτη φορά κυκλοφόρησε τό 1929.

Τό ἔργο αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Γιοσέφ Οὐζιέλ, ἔναν ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ Σιωνιστικοῦ κινήματος στή Θεσσαλονίκη στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας. Στό ἀρθρο αὐτό, τό ὁποῖο ἀκολουθεῖται ἀπό ἕνα σύντομο βιογραφικό σημείωμα γιά τό συγγραφέα, θά προσπαθήσουμε νά δώσουμε μιά συνοπτική εἰκόνα τῆς δουλειᾶς του.

Ὅπως φαίνεται κι ἀπ' τό ὄνομα τοῦ βιβλίου, «Ο Λευκός Πύργος», αὐτός ὁ Πύργος, πού συμβολίζει τή Μητρόπολη τῆς Μακεδονίας, δίνει μιά πολύ ἐκτεταμένη εἰκόνα τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ συγγραφέας ἀναφέρεται διεξοδικά ὄχι μόνο στό σύνολο τῶν 'Εβραίων κατοίκων τῆς πόλης, ἀλλά περιγράφει τά ἤθη καί τά ἔθιμά τους καί ἐφιστᾷ τήν προσοχή τοῦ ἀναγνώστη στίς γενναίες καί ἀφοσιωμένες προσωπικότητες πού διοικούσαν τότε τήν Κοινότητα, καθῶς καί στά κοινωνικά καί πολιτιστικά τους ἔργα.

Μέ τό ἔργο του ὁ Γιοσέφ Οὐζιέλ, σάν νά προέβλεπε τήν ἐξαφάνιση τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ αὐτοῦ, πού ἀποτελοῦσε ἕνα ἰδιαίτερο στοιχεῖο στούς κόλπους τῆς ἑβραϊκῆς διασποράς, θέλησε νά δώσει τήν εὐκαιρία στίς μελλοντικές γενιές νά γνωρίσουν αὐτούς τούς 'Εβραίους, τή ζωή τους, πού χαρακτηρίζονταν ἀπό μιά μεγάλη πίστη στίς πνευματικές καί τίς ἀνθρώπινες ἀξίες τοῦ λαοῦ τους, τά ἔθιμα, πού πάντοτε τηροῦσαν μέσα ἀπό τήν καθημερινή τους ζωή καί τή γλώσσα

Γεννήθηκε στίς 21 τοῦ μήνα Σιβάν τό 5648 (1888), καί εἶναι ἀπόγονος οἰκογένειας Ραββίνων καί Κοινοτικῶν διοικητικῶν στελεχῶν. Πολύ νέος ἀκόμα ἀποδέχεται τό Σιωνισμό καί ὑπολογίζεται ἀπό τούς δημιουργούς τοῦ κινήματος στή Θεσσαλονίκη. Παίρνει τήν πρώτη του ἐκπαίδευση στήν κοινοτική Σχολή *Talmud Thora*. Στήν συνέχεια συνεχίζει τίς σπουδές του στό σχολεῖο τῆς Παγκόσμιας 'Ισραηλιτικῆς 'Αλιάνς καί στήν 'Ιταλική Σχολή τῆς πόλης αὐτῆς.

Κατά τή διάρκεια τῶν χρόνων πρὶν τή μετανάστευσή του στό 'Ερετς - 'Ισραήλ, ὁ Γιοσέφ Οὐζιέλ, ἀποτελεῖ μέλος τῆς Σύνταξης τῆς ἐφημερίδας «*El Avenir*», τῶν ἐπιθεωρήσεων «*Trihoune Libera*» καί «*La Revista Poroula*». Γιά ἕνα σύντομο χρονικό διάστημα, συντάσσει τήν ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα «*La Esperansa*», ὄργανο τῆς Σιωνιστικῆς Συνομοσπονδίας τῆς 'Ελλάδας. Ἐπίσης ἐκδίδει πολλά διηγήματα μέ θέμα τή ζωή τῶν 'Εβραίων τῆς Θεσσαλονίκης, τά ἤθη καί ἔθιμά τους. Μεταφράζει τέλος στά ἑβραϊοϊσπανικά τό ἔργο *Altneuland* (Παλιά - Νέα Γῆ) τοῦ Θεόδωρου 'Ερτσλ.

Ὁ Γιοσέφ Οὐζιέλ πηγαίνει στό 'Ερετς 'Ισραήλ τό 1920. Μετά ἀπό μιά ἀποτυχημένη προσπάθεια νά ἰδρύσει μιά μικρή ἐμπορική ἐπιχείρηση, τό 1929 ἀναλαμβάνει τά καθήκοντα τοῦ Γραμματέα τοῦ Ἀρχираββίντου τοῦ Τέλ - 'Αβιβ.

Στό 'Ισραήλ συνεχίζει τήν κοινωνική καί λογοτεχνική του δραστηριότητα. Βοηθαί στήν ἀπασχόληση τῶν ἐργατῶν τοῦ λιμανιοῦ, παίρνει ἐνεργά μέρος σέ ὁργανισμούς πού δημιουργήθηκαν στό 'Ισραήλ ἀπό 'Εβραίους τῆς 'Ελλάδας, ὅπως: «Ένωση 'Εβραίων τῆς 'Ελλάδας, ὅπου ἦταν καί πρόεδρος μέχρι τό θάνατό του, τό Κέντρο 'Ερευνῶν πάνω στόν 'Ιουδαϊσμό τῆς Θεσσαλονίκης κ.λπ.

Τό 1929, ἐκδίδει τό κύριο ἔργο του «*Hamigdal Alavan*» ('Ο Λευκός Πύργος), πού περιγράφει γεμάτος ἑγκαρδιότητα τήν πόλη πού γεννήθηκε καί τούς 'Εβραίους τῆς, τό λιμάνι τῆς, πού κανεῖς δέν δούλευε τό Σάββατο, καί γενικά τήν ἰδιωτική καί κοινωνική ζωή τῶν 'Εβραίων τῆς Θεσσαλονίκης, Πόλης καί Μητέρας στό 'Ισραήλ.

Ὁ Γιοσέφ Οὐζιέλ πέθανε στό Τέλ - 'Αβιβ στίς 22 τοῦ Σεβὰτ τό 5728 (1968), σέ ἡλικία 80 ἐτῶν.

πού μιλοῦσαν, πολλές ἀπό τίς παραδόσεις πού εἶχαν ἀποκτήσει στίς χώρες ἀπ' ὅπου οἱ πρόγονοί τους εἶχαν ἐκδιωχθεῖ τόν 15ο αἰῶνα, τήν 'Ισπανία, τήν Πορτογαλία, τήν 'Ιταλία κ.λπ.

Ἡ πιά σφαιρική κριτική

γιά τό ἔργο τοῦ Γιοσέφ Οὐζιέλ δίνεται ἀπό τόν παιδαγωγό Δρ. 'Ισαάκ Ἐπστάιν, ὁ ὁποῖος, προσκεκλημένος ἀπό τήν 'Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, ἦρθε στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ γιά νά

διευθύνει τό σχολικό ὄργανισμό τῶν 'Εβραίων.

Στό γράμμα του πρὸς τό συγγραφέα τοῦ «Λευκοῦ Πύργου» ὁ Δρ. Ἐπστάιν γράφει μεταξύ ἄλλων:

«... Ἀναλάβετε νά φέρετε στό φῶς τό θησαυρό τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ τῶν Βαλκανίων. Στήν πραγματικότητα, ἀν ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξή τοῦ λαοῦ μας εἶναι ἀπό μόνη της ἱστορικό θαῦμα, τό θαῦμα αὐτό εἶναι διπλό, ὅταν τό βλέπουμε νά φανερώνεται στήν εἰκόνα αὐτῆς τῆς μοναδικῆς Κοινότητος καί τοῦ λαοῦ τῆς, πού ζεῖ ἔθνικά σ' ὅλους τούς τομεῖς, σάν αὐτή ἡ Κοινότητα νά διαφεύδει τήν πραγματικότητα τῆς Διασποράς, καί ν' ἀγνοεῖ τόν κυριαρχικό περίγυρο, πού εἶναι τόσο διαφορετικός ἀπ' αὐτόν, ὅσον ἀφορᾷ τή θρησκεία, τή γλώσσα καί τόν τρόπο ζωῆς.

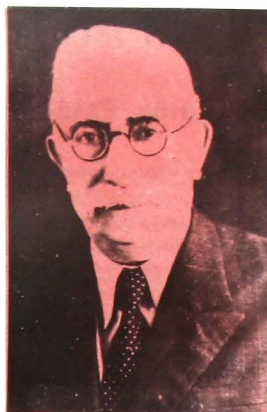
» Στήν πραγματικότητα, ὁ λαός αὐτός διακρίνεται ὄχι μόνο ἀπό τά πνευματικά του ὅρια, στή συναγωγή, στήν ἐφαρμογή τοῦ Νόμου, τήν τήρηση τοῦ Σαββάτου καί τῶν γιορτῶν ἀλλά καί ἀπό τίς καθημερινές του πράξεις καί τόν τρόπο γενικά τῆς ζωῆς του: στήν ἀγορά καί στό λιμάνι, στά μικρά μαγαζιά καί στίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις, ἡ ἑβραϊκή Θεσσαλονίκη, ἦταν ἕνα μικρό νησί ὅπου βασιλεῦε μιά πνευματική καί οἰκονομική αὐτονομία. Τό γεγονός αὐτό ἐπέδρασε στή δομή τῆς ζωῆς καί ἐπισκίασε, σέ μεγάλο βαθμό, τή σφραγίδα τῆς ἐξορίας. Ἐδῶ γεννήθηκαν καί μεγάλωσαν μεγάλες προσωπικότητες 'Εβραίων, πού ἡ μορφή τους δείχνει θάρρος, σιγουριά καί συνείδηση. Ἐχουν μιά ἀξιοσημείωτη θέσι μέσα στήν οἰκονομική ζωή τῆς πόλης. Εἶναι καινοτόμοι παραγωγοί, ἰδιοκτῆτες ἐργαστασίων, ἔμποροι, διευ-

Θυντές Τραπεζιών. Είναι επίσης ειδικευμένοι εργάτες και γενικά φιλόπονοι, πού εργάζονται σέ άγνωστα επαγγέλματα, σέ άλλες πόλεις τής έβραϊκής διασποράς, όπως ή ναυτιλία, ή αλιεία, ή εκφόρτωση έμπορευμάτων στην άποβάθρα κ.λπ.

» Καί μέσα σ' αυτό τό έβραϊκό νησί, ό Νόμος τού 'Ισραήλ κυριαρχεί τόσο στην ιδιωτική όσο καί στην Κοινωνική ζωή. Οί κάτοικοι αυτοί διαπρέπουν σ' όλες τίς ιδιότητες πού χαρακτηρίζουν τό λαό μας. Τό μίσος ένάντιον τού 'Ισραήλ έχει εξαφανιστεί τελείως στό χώρο αυτό καί τόσο οί άρχές όσο καί τά μέλη άλλων Κοινοτήτων τούς αγαπούν, τούς υπολλήπτονται καί τούς τιμούν.

» Είστε ένας χαρακτηριστικός Θεσσαλονικιός, γιός μιās τιμημένης μεσοαστικής οικογένειας. Ζήσατε στους κόλπους αυτού τού λαού καί μεγαλώσατε άνάμεσα του. 'Εκπαιδευτήκατε στό Talmud Thora καί ήπιατε στην ύγεια όχι μόνο των άρχαίων έδαφίων, αλλά άκόμη στό πνεύμα των γενιών πού πέρασαν καί πού τά έχουν άφηγηθεί καί στην διδασκαλία τού περιβάλλοντός σας, πού είχε συνείδηση τής καλλιέργειας καί τής έλευθερίας του παρά την Έξορία.

» Καί δέν παραβλέψατε την έπιστήμη τής Δύσης. 'Η δροσιά τής νιότης σās περιβάλλει άκόμα, έφ' όσον ήδη είστε δημοσιογράφος. Κάτω από τό ψευδώνυμο «Naar Ivri» (Νέος Έβραϊός), άγωνιστήκατε καί γιά την καλλιέργειά μας αλλά καί γιά τά δικαιώματά της, γίνεται Σιωνιστής καί σέ διάφορες γλώσσες έμψυχώσατε τίς καρδιές υπέρ τής έβραϊκής αναγέννησης. Καί άνεβήκατε στό Έρετς

‘Ισραέλ...».

‘Η καινούργια έκδοση τού «Λευκού Πύργου» περιέχει επίσης έναν πρόλογο γραμμένο από τό μηχανικό Άαρών Ρούσσο, Πρόεδρο τού ‘Ινστιτούτου Έρευνών πάνω στον ‘Ιουδαϊσμό τής Θεσσαλονίκης. Τό τέλος αυτού τού προλόγου μās δίνει την τραγική αίτία πού υπαγόρευσε την επανέκδοση τού έργου αυτού. Γράφει λοιπόν:

«Ο Λευκός Πύργος» δέν είναι μόνο ένα μνημείο στην μνήμη τής Κοινότητας τής Θεσσαλονίκης. Τό βιβλίο αυτό είναι ό καθρέφτης τής ψυχής τού συγγραφέα, μέσα άπ' τόν όποίο άντανακλάται ή εύγενικιά προσωπικότητά του, τό λογοτεχνικό του ταλέντο καί ή βαθεία του γνώση πάνω σέ θέματα έβραϊκής καί μή κουλτούρας. Τό βιβλίο αυτό γεννήθηκε από ένα σχήμα ζωής, μέσα στό όποίο καί άναπτύχθηκε. ‘Η ψυχή τού συγγραφέα άντανακλάται σάν ένα μέρος τής ψυχής αυτής τής Κοινότητας, πού θά ήταν διαφορετική άν δέν είχε στους κόλπους της τέτοιες προσωπικότητες σάν αυτή τού Γιοσέφ Ουζιέλ.

Σ' ένα γράμμα πού γρά-

φει ο Δανός τουρίστας στό φίλο του λέει: «Άν ήμουνα Έβραϊός καί ζούσα στην Εύρώπη τού Βορρά, θά παρახωρούσα στον έαυτό μου την εύχαρίστηση ενός έτήσιου ταξιδιού στην Θεσσαλονίκη, γιά νά κάνω εκεί ένα ζεστό λουτρό έξαγνισμού». Δυστυχώς σήμερα

αυτό δέν είναι πιά δυνατό, διότι ή Θεσσαλονίκη — ή Έβραία Θεσσαλονίκη — δέν έχει πιά αυτόν τό λαό, αλλά τό άπόσταγμα τής ψυχής της έχει διατηρηθεί γιά τίς μέλλουσες γενιές μέσα στό «Λευκό Πύργο».

S. Rouben - Mordechai

ΒΑΣΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ: ‘Ο πόλεμος πού ρήμαξε την Εύρώπη (Έκδόσεις Παπαζήση, Άθήνα 1980)

Κυκλοφόρησε σέ βιβλίο ή σειρά των άρθρων — έρεύνης τού Βάσου Μαθιόπουλου γιά τό β' παγκόσμιο πόλεμο, πού έδημοσιεύθη στό «Βήμα» από 26 Αύγουστου — 15 Σεπτεμβρίου 1979.

‘Η έρευνα περιλαμβάνει άγνωστα μέχρι τώρα στοιχεία, πού προέρχονται από γερμανικά άρχεία καί άνατολικές πηγές, σέ συνδυασμό μέ βρετανικές καί άμερικανικές.

‘Ο Μαθιόπουλος μελετά, όπως γράφει στον

πρόλογό του, «δεκαπέντε χρόνια την ιστορία τού ναζισμού από πηγές γραπτές καί προφορικές καί την ιστορία τού Μεγάλου πολέμου πού ρήμαξε την Εύρώπη, αλλά δημιούργησε καί τό νέο διαστημικό κόσμο».

Τό βιβλίο περιέχει πολλά ένδιαφέροντα στοιχεία γιά την τραγωδία των Έβραίων, στην περίοδο αυτή (Σημειώνονται, μεταξύ των άλλων, οί σελίδες 41, 67, 137 καί 199) καί άποτελεί ένα ένδιαφέρον ντοκουμέντο.

ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΚΑΤΑ ΨΕΥΔΟΛΟΓΙΩΝ

ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

‘Η άντισημιτική «βιομηχανία» στην ‘Ελλάδα.

Στό περιοδικό «Γυναίκα» ο «Ιστορικός συγγραφέας» κ. Κ. Διακογιάννης έγραψε διάφορες φαντασιώσεις περί ‘Εβραίων καί Σιωνισμού. “Όπως είναι γνωστό, οι 2 - 3 γνωστοί επώνυμοι “Ελληνες άντισημιτές δήθεν «Ιστορικοί συγγραφείς» ακολουθούν την παρακάτω τακτική: δημοσιεύουν διάφορα ψευδή καί φανταστικά «στοιχεία», τά ό- ποια, στό επόμενο άρθρο ή βιβλίο του, παίρνει ό άλλος άντισημιτής «Ιστορικός συγγραφέας» καί τά παρουσιάζει σάν δεδομένα, στηριζόμενος στό ότι τό έχει δημοσιεύσει ό κ. τάδε!.. “Ετσι οι κ.κ. Διακογιάννης, Πασσάς (της άν- τισημιτικής έγκυκλοπαιδείας του «‘Ηλίου»), ‘Αντωνόπουλος κ.ά. άλληλοαντιγράφοντας τίς ύβρεις καί τίς συκοφαν- τίες τους κατά των ‘Εβραίων νομίζουν ότι δημιουργούν... έπιστημονική άντισημιτική βιβλιογραφία!..

‘Επειδή, όμως, άπευθύνονται στόν έξυπνο ‘Ελληνικό Λαό, παρά τά εκατομμύρια τά όποια διατίθενται γιά τή διαφήμιση των βιβλίων τους (‘Αλήθεια, από πού βρίσκονται όλα αυτά τά εκατομμύρια;), τά βιβλία των κυρίων αυ- των όχι μόνο δέν έχουν καμμία άπήχησι (παρ’ όλον ότι αυτόδιαφημίζονται ως έπιτυχημένα, μέ άνατυπώσεις), άλ- λά προκαλούν καί τήν αντίδρασι των ύγιών στοιχείων του Λαού μας.

★ Συγκεκριμένα, στό περιοδικό «Γυναίκα» (4-6-1980), άναγνώστες έγραψαν τά παρακάτω αϋθόρμητα γιά τίς τελευταίες άπόψεις του κ. Διακογιάννη. Τονίζουμε τή λέξι **αϋθόρμητα** γιατί δέν μάς διαφεύγει τής προσοχής ότι ύ- πάρχει (καί γνωρίζουμε από πού κατευθύνεται) «βιομηχανία» άντι-εβραϊκών έπιστολών πρós τόν Τύπο:

«Στό τελευταίο σου φύλλο ό κ. Κ. Διακογιάννης άναφέρει ότι γιά τά περί- φημα δήθεν «Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών», υπάρχει μαρτυρία ή βιβλίο (δέν τά προσδιορίζει) του τέως προέ- δρου τής Ισραηλιτικής κοιτότητας Πα- ρισίων Μπέρζον, πού έπιπεβαιώνει τήν ύπαρξή τους.

‘Επειδή έχω ύπόψη μου άπόφαση του ‘Ανωτάτου Δικαστηρίου της Βέρ- νης (ούδέτερη ‘Ελβετία) καί δημοσιεύ- ματα των έγκυρων «Τάιμς» του Λονδί- νου, θά άναφέρω ότι τά «Πρωτόκο- λα» δέν είναι πλαστά καί χαλκευμένα γιά νά δικαιολογήσουν τους κατά και- ρούς διωγμούς των ‘Εβραίων (στήν τσαρική, άλλά καί τήν κομμουνιστική Ρωσία, έπί Χίτλερ, κλ.π.), τόν παρακα- λώ νά προσδιορίσει πότε έζησε, άν δη- λαδή υπήρξε πρόεδρος τής Ισραηλιτι- κής κοινότητας Παρισίων μέ αυτό τό θ- νομα, πού καί πότε έγραψε τά όσα άνα- φέρει ό κ. Διακογιάννης.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
‘Αθήνα

★

«Διάβασα τό γράμμα του κ. Διακο- γιάννη περί «Σιωνισμού». Στήν άρχή μέ έκπληξη. Ίσως γιατί ή στήλη σου δέν μέ είχε συνηθίσει σέ τέτοιου είδους γράμματα. Θές ήταν ή ποιότητα των ανθρώπων πού σέ διαβάσουν, θές γιατί

πίστεψα πώς στή χώρα μας, πού οι ψυ- χές των ανθρώπων είναι τόσο εύλυγι- στες καί ζεστές, είχαν συγκινηθεί μέ τά όσα συνέβησαν σ’ αυτόν τόν περιπαθή έβραϊκό λαό γιά νά μήν ύπάρχει πιά τό- σο «άτσάλινο» μίσος έναντίον τους.

Στήν άρχή, λοιπόν, ένιωσα έκπληξη. Μετά λύπη, μά πηγαίνοντας πρós τό τέλος τό συναίσθημα άλλαξε τελείως. Τό κείμενο άρχισε νά γίνεται φαιδρό. Τόσο, πού νά προκαλεί γέλιο. Γιατί ποιάς δέν θά γέλασε διαβάζοντας ότι οι Σιωνιστές συνεργάστηκαν μέ τους Να- ζί... γιά τήν έξόντωσή τους! Αυτό τό τόσο τερατώδες καί παράλογο, μου θύμισε κάτι πού άκουσα από κάποιον ‘Ισραηλίτη σέ κάποια συγκέντρωση ό- που βρέθηκα τελευταία. Κάποιον δει- νοπαθημένο καί χιλιοβασανισμένο άν- θρωπο. “Εναν από τους ελάχιστους πού γύρισαν από τόν παράδεισο των στρατοπέδων του ‘Αουσβιτς.

“Ελεγε, λοιπόν, πώς όταν πρίν από 500 χρόνια ή ‘Ισαμπέλα ή Καθολική έ- διωξε τους ‘Εβραίους από τήν ‘Ισπανία, έτσι χωρίς έξήγηση, όπως εξάλλου συμβαίνει συνέχεια στήν Ιστορία του Ιωβίου αυτού λαού, κι άφού εκείνοι έ- φυγαν κατατρεγμένοι, αφήνοντας τά πάντα πίσω τους καί ήρθαν στή φιλό- ξενη χώρα τήν ‘Ελλάδα, πού μέ τόση ά- γάπη τους κράτησε στήν άγκαλιά της έ- πί 4 1/2 αιώνες, μέχρι νά έξοντωθούν

σχεδόν τελείως από τόν ναζισμό, πα- ρουσιάστηκε στήν ‘Ισπανία μία κατα- κόρυφη πτώση τής οικονομικής καί πνευματικής ζωής καί ή χώρα άρχισε νά όδηγείται στήν έξαθλίωση.

“Εγινε, λοιπόν, μία έπερώτηση στή Βουλή: «Ποιάς έφταιγε γι’ αυτό τό ά- πότομο κατάντημα τής χώρας»; Κά- ποιος άπάντησε πώς «φταίνε οι ‘Εβραίοι». Κι όταν κάποιος άλλος δια- μαρτυρήθηκε δειλά «μά, τους ‘Εβραίους τους διώξαμε». Τότε ήρθε ή άνήκουστη άπάντηση: «‘Εμείς τους διώξαμε, αλλά αυτοί τί κάνανε γιά νά μή φύγουν; ‘Αν μένανε θά τους πνίγα- με στό αίμα, αλλά όλο καί κάμποσοι ά- πό αυτούς θά μένανε νά έχουμε νά ά- σχοληθούμε μαζί τους».

Τώρα λοιπόν πού διαβάω τό κείμε- νο του κ. Διακογιάννη, μου έρχεται κα- τά νου ή διήγηση του θαυμάσιου αυ- του ανθρώπου. ‘Εχουμε μάθει νά βρί- σκουμε πρόχειρο νά ρίχνουμε τίς ευ- θύνες γιά όλα τά δεινά μας στους ‘Εβραίους. Οι άριστεροί τους καταδικά- ζουν γιά φασίστες. Οι φασίστες τους καταδικάζουν ως επαναστάτες καί άκ- ροαριστερούς, άφού κατά τή γνώμη τους, ό κομμουνισμός δημιουργήθηκε από τόν Μάρξ πού ήταν ‘Εβραίος. Κά- ποτε όμως θά πρέπει καί οι Χριστιανοί νά... ένηλικιωθούν».

ΛΙΝΑ ΤΡΕΒΕΖΑ
‘Αθήνα

50όν Πληροφοριακόν Δελτίον Δημοσιευμάτων Τύπου

I. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

Μεσημβρινή: Σέ χρονογράφημα τοῦ Γ. Λάμψα, μέ τίτλο «Ποτέ χωρίς τσέπες», γράφει μεταξύ ἄλλων:

«Όταν βλέπω ἀποικία γυμνιστῶν, δέν μπορῶ νά μή θυμηθῶ ἐκεῖνα τὰ τραγικά ντοκυμανταίρ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, μέ τίς φωτογραφίες μελλοθανάντων Ἑβραίων, πού εἶχαν τραβήξει κάποιοι σαδιστές Ναζί ἀξιωματικοί. Ἐκεῖ, ἔξω ἀπ' τοὺς θαλάμους τῶν ἀερίων, συγκέντρωναν ἑκατοντάδες ἀνθρώπους, ἀνδρες, γυναῖκες καί παιδιά, τοὺς ἐγδυναν τελείως, γιά νά μή χάσουν οὔτε ἓνα ρούχο τους, καί τοὺς ἐστελναν δῆθεν γιά λουτρό καί ἀπολύμανση, στήν πραγματικότητα ὅμως γιά ὁμαδική ἐκτέλεση. Αὐτές οἱ εἰκόνες τοῦ πανικοῦ καί τῆς ντροπῆς, πού θυμίζουν σκληρές Κολάσεις, ἀποτελοῦν τήν ἄλλη ὀψη τοῦ γυμνισμοῦ, ἀντίθετη ἀπό κείνη πού φανταζόμαστε στόν Παράδεισο» (6 - 5 - 1980).

Νέα: Σέ χρονογράφημα τοῦ Ἰάκ. Καμπανέλλη, μέ τίτλο «Πότε πιά!», ἀναφέρεται καί τό Στρατόπεδο Συγκεντρώσεως καί Ἐξοντώσεως τοῦ Μαουτχάουζεν καί γράφει:

«Ἐδῶ ἦταν τὰ σφαγεῖα ἀοπλων, βρεφῶν, παιδιῶν, γυναικῶν, γερόντων καί Ἑβραίων, ἀπλῶς ἐπειδὴ ἦταν Ἑβραῖοι. Ἐδῶ ἦταν τό ἔσχατο φτάσιμο τῆς κακουργίας, στό ὁποῖο μπορεῖ νά σπρώξει τόν ἄνθρωπο ὁ πόλεμος. Οἱ Ἑς - Ἑς δέν ἦταν γεννημένοι σαδιστές καί κακοῦργοι. Τοὺς ἔφτιαξαν τέτοιους» (9 - 5 - 1980).

Μακεδονία: Στή στήλη του ὁ «Βόρειος» δημοσιεύει τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ Ἰσραηλιτική κοινότης τῆς Θεσσαλονίκης μᾶς ἀπευθύνει τό ἀκόλουθο ἔγγραφο σέ ἀπάντηση δημοσιεύματος τῆς στήλης αὐτῆς: Στό φύλλο τῆς 2 Μαΐου στήν στήλη «Ἡ Θεσσαλονίκη καί ὁ κόσμος» διαβάσαμε ἓνα ἀφιέρωμα τῆς στήλης σας γιά τήν δράση τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ κατά τήν περίοδο τῆς κατοχῆς. Μέ τήν εὐκαιρία θά θέλαμε νά φιλοξενήσετε στήν στήλη σας τήν ἔκφραση εὐγνωμοσύνης τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς τόν Ἑρυθρό Σταυρό τῆς πόλης μας γιὰ τό τόσο τραγικά ἐκεῖνα χρόνια γιά τόν Ἰσραηλιτικό πληθυσμό τῆς πόλης μας ὁ Ἑρυθρός Σταυρός στάθηκε πολὺτιμος βοηθός στήν ἀνακούφιση τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ βοήθεια πού παρέῖχε ἐκεῖνα τὰ θλιβερά χρόνια μέ καθημερινά συσσίτια, μέ ρουχισμό καί κάθε ἄλλου εἶδους συνετέλεσε ὄχι μόνο ν' ἀνακουφισθοῦν πολλοὶ συμπολίτες μας ἀλλά καί νά σωθοῦν ἀρκετοί. Δέν ξεχνοῦμε ποτέ τὰ τρόφιμα πού μοίραζε ὁ Ἑλληνικός Ἑρυθρός Σταυρός στοὺς Ἑβραίους πού ἐπιβιβάζονταν στά μακάβρια τραῖνα μέ προορισμό τὰ ναζιστικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως στήν Πολωνία. Ὁ Ἑρυθρός Σταυρός ἐκεῖνα τὰ χρόνια ὑπερέβαλε τόν ἑαυτό του στήν ἐξυπηρέτηση τῶν σκοπῶν καί τῆς ἀποστολῆς του» (8 - 5 - 1980).

Καθημερινή: Δημοσιεύει τήν πληροφορία ὅτι ὁ σοβιετικός Τύπος υιοθετεῖ τόν «ρωσικό ἀντισημιτισμό» μέ πρόφαση τόν «ἀγῶνα στή συνωμοσία σιωνιστῶν - μασόνων» (8 - 5 - 1980).

Εὐθύνη: Σέ μελέτη τοῦ Τόμας Μάν, μέ θέμα «Τό πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας», γράφει «Ἔτσι, προφανῶς ἡ ἐξουθένωση, τῶν Ἑβραίων στή Γερμανία δέν εἶναι παρά τό προανάκρουσμα σ' ἐνέργειες αὐτῆς τῆς μορφῆς, γενικότερες, πού στεροῦνται ἐντελῶς ἀπό ρατσιστική ἰδεολογία — κί ἀκριβῶς ἂν δεχτεῖ κανεῖς τήν ἰδέα τοῦ μπολσεβικισμοῦ στή λαϊκή, μυθική τῆς ἐκδοχῆς ὡς τό σύμβολο τῆς τρομοκρατίας καί τῆς παράφρονης καταστροφῆς, δέν θά μπορούσα νά πῶ ποιά εἰκόνα θά συνέπιπτε μ' αὐτόν καλύτερα ἀπό κείνη τήν γερμανικὴν πογκρόμ». (Μάιος 1980).

Νέα: Ὁ Ἰάκ. Καμπανέλης δημοσιεύει τίς ἀναμνήσεις του ἀπὸ μιά ἐπίσκεψι στό στρατόπεδο τοῦ Μαουτχάουζεν, ὅπου μετὰ 35 χρόνια παλιοὶ κρατούμενοι συγκεντρώθηκαν γιά νά τιμήσουν τοὺς νεκροὺς συγκρατούμενους τους. Τίτλος «Ἐπιστροφή στό Μαουτχάουζεν» (22, 23 καί 24 - 5 - 1980).

Καθημερινή: Μέ τίτλο «Ὁ πῶς σημαντικός Ἑβραῖος μετὰ τόν Χριστό» δημοσιεύει ἄρθρο τῆς Μ. Ρεζάν γιά τόν Αὐστριακὸ Καγκελάριο Μπρ. Κραϊσκι. (25 - 5 - 1980).

Στίς 28-5-1980, μέ τίτλο «Ἀντισιωνιστής», ἡ ἴδια ἐφημερίδα σημειώνει: «Ὅλοι οἱ Ἰσραηλιτῆς δέν εἶναι Ἰσραηλινοί. Ἰσραηλινοὶ εἶναι, ὡς γνωστόν, μόνον οἱ ὑπῆκοοι τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι, ἀκόμη, δέν εἶναι Σιωνιστές (δηλαδή, σχηματικά, δέν πιστεύουν ὅτι ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι πρέπει νά πάνε στό Ἰσραήλ). Ἀλλὰ Ἑβραῖος — ἔστω καί μόνο στήν καταγωγή, ἔστω ἄθεος — δέν εἶναι δυνατόν νά εἶναι ἀντισημίτης (δηλαδή νά μισεῖ τοὺς ὁμοεθνήσκους του). Ὁ Μπρούνο Κραϊσκι εἶναι ἄθεος, δέν εἶναι σιωνιστής, ἀλλά ὄχι καί ἀντισημίτης, ὅπως — ἀντὶ τοῦ ἀντισιωνιστοῦ — γράφτηκε, ἀπὸ λάθος στὸν τίτλο τοῦ πορτραίτου, πού τοῦ ἀφίέρωσε ἡ «Καθημερινή» στό φύλλο τῆς Κυριακῆς».

Νέα: Ἡ Μ. Γλυμιδάκη - Μανωλαράση, ἀπὸ τὰ Χανιά, ὑπῆρξε τὸ νούμερο 82211, στὸ Ἄουσοις. Σήμερα, ξεχασμένη κι αὐτὴ ἀπὸ τὸ κράτος, δημοσίευσε τὶς τραγικὲς μνήμες τῆς, στίς ὁποῖες σημειώνει: «Ὅταν δὲν ἔφταναν οἱ Ἑβραῖοι γιὰ τοὺς φούρνους παίρνανε στὴ τύχη καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους κρατούμενους». (27-5-1980).

Καθημερινή: Ἐξετάζοντας τὴν Ἑλληνικὴ συνέχεια, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, σημειώνει σὲ ἄρθρο του, μὲ τίτλο «Πληροφορία, νοημοσύνη καὶ Ἑλληνισμός»: «Βλέπουμε λοιπὸν ἤδη τὶς ὁμοιότητες καὶ τὴ μία μεγάλη διαφορὰ μεταξύ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐκείνης εὐφυοῦς κολτούρας σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ τοῦ κόσμου, τῆς Ἑβραϊκῆς. Ἀμφότερες καθιέρωσαν πολὺ νωρὶς τὴ μονογαμικὴ οἰκογένεια πού δημιουργεῖ ἐστία, ἀναπτύσσει τὴ νοημοσύνη τῶν παιδιῶν στὴν κρίσιμη προσχολικὴ ἡλικία καὶ παράγοντας ποιότητα (δηλ. σκεπτομένους εὐφυεῖς ἀνθρώπους) πλεονεκτεῖ μακροπρόθεσμα — ἐναντὶ τῆς χαλαρῆς, πολυγαμικῆς οἰκογένειας πού παράγει ἀπλῶς ποσότητα (στρατιῶτες). Ἀμφότερες τιμοῦν τὴν παιδεία ὡς σπουδαῖο ἀγαθό. Ἀμφότερες γυναικῶν ἀνεξάρτητα τὸν πολιτιστικὴν τὴν συνοχὴ καὶ ταυτότητα ἀντιμετωπίζοντας τοὺς ἄλλους» μὲ ὑπεροψία, ὡς «βαρβάρους» ἢ ὡς μὴ ἀνήκοντες στὸν «περιούσιο λαό»!. Ἀμφότερες χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν ἐπιλεκτικὴ ἐπιμῆξη τῶν φορέων τους μὲ εὐφυὴ καὶ ἱκανὰ ἄτομα ἀπὸ ἄλλες ἀνθρώπινες ομάδες, οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ μηχανισμό πού περιγράφουμε καὶ οἱ Ἑβραῖοι μὲ μίαν συνειδητὴ πολιτικὴ ἐξωγαμία πού διευκολύνθηκε μὲ τὴν ἀναγνώριση τῆς Ἑβραϊκῆς ταυτότητος στὴν ἀπογονὴ Ἑβραίων γυναικῶν ἀνεξάρτητα τοῦ ποῖος εἶναι ὁ πατέρας. Ἕλληνες καὶ Ἑβραῖοι συσσωρεύσαν στὸ διάβα τῶν αἰώνων ἓνα σημαντικό «πολιτιστικὸ κεφάλαιο», τὰ βγάλαν πέρα μὲ κάθε λογῆς ἀντιξοότητες, καὶ στέκονται σήμερα μόνοι, χωρὶς συγγενεῖς στὸν κόσμον τοῦτο (δὲν ἀνήκουν στὴν Ἀραβικὴ, τὴ Σλαβικὴ, τὴ Γερμανικὴ, τὴ Σκανδιναυικὴ, τὴ Νεολατινικὴ ἢ τὴν Ἀγγλοσαξονικὴ οἰκογένεια). Ὑπάρχει φυσικὰ μίαν μεγάλη διαφορὰ. Ἡ Ἑλληνικὴ συνέχεια ἐξασφαλίστηκε μὲσω τῆς γλώσσας. Ἡ Ἑβραϊκὴ συνέχεια ἐξασφαλίστηκε μὲσω μίαν ἀδιάκοπης, ἰσχυρότατης μὴ προσηλυτιστικῆς θρησκείας πού διαφοροῖζει τὴν Ἑβραϊκὴ ἀπὸ κάθε ἄλλη κοινότητα». (22-5-1980)

Νέα: Στὴ στήλη του ὁ Μικρο-πολιτικός σημειώνει: «Ἐμαθα — εἶχε γράψει ὁ δρ Ντέμοβλερ τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας — ὅτι οἱ Ναζὶ καταδιώκουν τοὺς Ἑβραίους. Καὶ εἶπα: Ἐγὼ δὲν εἶμαι Ἑβραῖος. Ἐμαθα ὅτι καταδιώκουν τοὺς Καθολικούς. Καὶ εἶπα: Ἐγὼ δὲν εἶμαι Καθολικός. Ἐμαθα ὅτι καταδιώκουν τοὺς Ὀρθόδοξους. Καὶ εἶπα: Ἐγὼ δὲν εἶμαι Ὀρθόδοξος. Κάποια μέρα ὅμως χτύπησαν καὶ τὴν πόρτα μου. Θέλησα νὰ ζητήσω βοήθεια. Καὶ τότε διαπίστωσα, μὲ τρόμο, ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανεὶς νὰ με βοηθήσει».

Ποῦ τὸ θυμῆθα; Διαβάζοντας τὴν ἀπάντησή τοῦ κ. Κράισκου, πού ὅταν ρωτήθηκε γιὰ τὸ Κυπριακό, εἶπε: «Εἶναι ἓνα θέ-μα πού δὲν μᾶς ἀγγίζει. Ἀλλὰ εὐχόμεθα...κλπ.». (29-5-1980)

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Ἡμερησία: Μὲ τίτλο «Γιὰτὶ ὄχι ἑβραϊκὰ πρότυπα», μὲ ἀφορμὴ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν προβολὴ τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων στὴν ἐσωτερικὴ κατανάλωση, σημειώνει:

«Στὸ Ἰσραήλ — γιὰ νὰ μὴ πάμε πολὺ μακριά — σπάνια οἱ κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῆς διανοοῦνται νὰ ἀγοράσουν ἓνα ξένο προϊόν. Καὶ καταφεύγουν σ' αὐτό, μόνο ὅταν δὲν ὑπάρχει ἀντίστοιχο ἐγχώριο, ἐνῶ οὔτε ἀπαγορεύσεις οὔτε περιορισμοὶ ὑπάρχουν. Στούς δρόμους τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ Τέλ Ἀβίβ εἶναι λιγοστὰ τὰ μαγαζιά πού πωλᾶνε ξένα προϊόντα, κυρίως κονσερβοποιημένα τρόφιμα. Καὶ σ' αὐτὰ πελάτες εἶναι σχεδὸν μόνο τουρίστες. Θὰ πεῖτε, οἱ Ἑβραῖοι στὴν πατρίδα τους ἔχουν κάνει θαύματα, πού οὔτε κἄν φανταζόμαστε ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα. Πατριωτισμός; Εὐφυΐα; Δόξα σοι ὁ Θεός, οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο λείπει ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Ἐκεῖνο, πού λείπει στὴν Ἑλλάδα καὶ περισσεύει στὸ Ἰσραήλ εἶναι ἡ σωστή, ἡ ρεαλιστικὴ, ἡ ἐπίμονη μεθόδευση. Γιὰτὶ, λοιπὸν, νὰ μὴν ἀντιγράψουμε τὰ Ἰσραηλινὰ πρότυπα; Καὶ θὰ λέγαμε, ὄχι μόνο στὸν συγκεκριμένο τομέα ἐνημερώσεως τῆς κοινῆς γνώμης γιὰ τὶς δυνατότητες τῶν ἐγχωρίων προϊόντων, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους τομεῖς. Κερδισμένοι θὰ βγοῦμε» (3 - 5 - 1980).

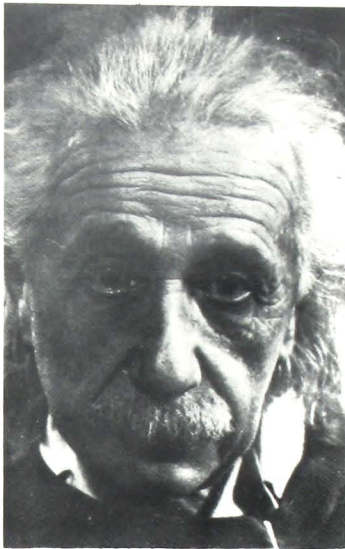
Καθημερινή: Μὲ τίτλο «Μία Λωξάντρα ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ» γράφει στὴ στήλη του ὁ Τήλεφος: «Φαίνεται πὺς δὲν ἔχουν μόνο οἱ Μικρασιάτες τὴ «Λωξάντρα» τους, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἰσραηλινοί. Πράγματι, κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς μέρες, σὲ γαλλικὴ μετάφραση, τὸ βιβλίον τοῦ Γιοράμ Κανιούκ: «Ἡ ψηλὴ Θεὰ Σλομζιόν». Ἐνα βιβλίον — γράφουν οἱ κριτικοὶ — γεμάτο τρυφερότητα, χιούμορ καὶ μεγαλεῖο.

Χωρὶς νά... περιαιτολογοῦμε, ἴδιο μὲ τὸ βιβλίον τῆς Μαρίας Ἰορδανίδου, πού διαθέτει ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά! Κατὰ τὰ ἄλλα, τὸ Ἰσραηλινὸ βιβλίον ἀρχίζει μὲ τὸ πὺς ἡ «ψηλὴ», ὡραία καὶ λίγο... ἄγρια «Θεὰ Σλομζιόν» μπαίνει στὸ νοσοκομεῖο τοῦ Τέλ - Ἀβίβ περιμένοντας νὰ πεθάνει. Ὅμως, ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς, τὰ χαμένα τῆς ὄνειρα, οἱ συγγενεῖς τῆς καὶ ἡ ζωὴ τους, περνοῦν μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ἀνεψιοῦ τῆς, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς» (30 - 4 - 1980).

Βῆμα: Ἄρθρο μὲ τίτλο «Ἀσκεναζὶμ - Σεφαρντίμ: οἱ φυλετικὲς διακρίσεις πού διχάζουν τὸ Ἰσραήλ». (28-5-1980).

Θεσσαλονίκη: Μὲ τίτλο «Τὸ Ἰσραήλ θέλει νὰ ζήσει. Ἐμεῖς;», ὁ Γ. Θ. Λαμφίδης σημειώνει, μεταξύ τῶν ἄλλων: «Πολλοὶ τὸ πρόσεξαν, ὅτι τὸ Ἰσραήλ δὲν πῆρε φέτος μέρος στὸ φεστιβάλ τραγουδιοῦ τῆς «Γιουροβίζιον», λίγοι ὅμως θὰ γνωρίζουν καὶ γιὰ ποῖο λόγο ἀπουσίασε αὐτὴ ἡ χώρα, πού συμβαίνει νὰ ἔχει κερδίσει δυὸ φορές τὴν πρώτη διάκριση στὸ διαγωνισμό αὐτό.

Καὶ ποῖος εἶναι ὁ λόγος; Ἡ ἡμέρα διεξαγωγῆς τοῦ φεστιβάλ συνέπιπτε μὲ τὴν ἐθνικὴν του «ἡμέραν πένθους» τὴν ἀφιερωμένην στὴ μνήμη τῶν 14.000 ἀγωνιστῶν, πού σκοτώθηκαν γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπ' τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἰσραήλ βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τιμοῦν τοὺς νεκροὺς τους μὲ εὐλάβεια καὶ πίστη. Κάνουμε τὸ ἴδιο καὶ μεῖς; Δυστυχῶς, ὄχι. Ἐμεῖς — ὅσο κι ἂν ξαφνιάζει αὐτό — κάνουμε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο! Παράδειγμα πρόσφατο τὸ ἀσεβὲς ἀνοσοιούργημα τῆς ἐναρξῆς τοῦ διαλόγου μὲ τοὺς παπικοὺς τὴν 29ῃ Μαΐου, ἐπέτειο τῆς ἀλώσεως τῆς πρωτεύουσας τῶν πρωτευουσῶν, τῆς βασιλίσσας τῶν πόλεων...» (31 - 5 - 80)

ΑΪΝΣΤΑΪΝ

‘Ο πió γνωστός «άγνωστος»...

ΤΙ ΠΡΟΣΕΦΕΡΕ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Μνήμη ‘Αϊνστάϊν — εκατό χρόνια από τή γέννησή του, είκοσιτέσσερα από τό θάνατό του...

‘Ετος ‘Αϊνστάϊν αυτή ή χρονιά, παγκόσμια ή υποδήλωση τής προσωπικότητας καί τής έπιστημονικής καί φιλοσοφικής προσφοράς του — σέ όλα τά μέρη τής γής, μέχρι χθές ακόμα κι έδω, μέ τή στρογγυλή τράπεζα πού όργανώθηκε στό ‘Ιδρυμα ‘Ερευνών...

‘Όλοι έχουμε άκουστά γιά τόν ‘Αϊνστάϊν, όπως άναμφίβολα καί γιά τή σοφία του, άσφαλώς από τούς σοφότερους του αιώνα μας — αλλά έλάχιστοι έκείνοι πού γνωρίζουν κάτι παραπάνω, από αυτή τήν άπλή άναφορά... Κι όχι μονάχα, γιατί είναι πολύπλευρη καί πολυσύνθετη ή προσωπικότητά του καί προπαντός ή έπιστημονική καί φιλοσοφική του σκέψη...

Ποιός λοιπόν αυτός ό πασίγνωστος «άγνωστος», πού όλόκληρη ή ανθρωπότητα τόν γιορτάζει καί τόν τιμάει; Τί είπε; Τί έγραψε; Τί συλλογίστηκε; Ποιά τέλος πάντων ή προσφορά του στήν έπιστήμη καί στον άνθρωπο;

‘Ο ‘Αϊνστάϊν ό αντίφασίστας, ό προγραμμαμένος του Χιτλερισμού, ό πολιτικός πρόσφυγας του μεγάλου διωγμού των ‘Εβραίων, ό συνεπής αγωνιστής καί δραματιστής τής ειρήνης, πού δέν φοβήθηκε τό Μακκαρθισμό καί αντίπαχτηκε στήν Ιδεολογία του ψυχρού πολέμου — από τή μιά:

● «...‘Εμείς οι έπιστήμονες, πού ή τραγική μας μοίρα ήταν νά συμβάλουμε στήν κατασκευή των άποτελεσματικότερων καί φοβερότερων μεθόδων τής καταστροφής, πρέπει νά θεωρήσουμε ύψιστο καί υπερβατικό καθήκον μας, νά κάνουμε, ό,τι μπορούμε γιά νά μήν χρησιμοποιηθούν αυτά τά όπλα γιά τούς βίαιους σκοπούς πού έπινοήθηκαν...».

Κι’ από τήν άλλη, ό ‘Αϊνστάϊν πού άναζήτησε, μιά όλόκληρη ζωή, τούς αντικειμενικούς νόμους τής λειτουργίας τής φύσης, πού γέμισε τό μεγαλόπρεπο νεύτινιο οικόδομημα του άπόλυτου χώρου, του άπόλυτου χρόνου, τής

άπόλυτης κίνησης — ό ‘Αϊνστάϊν τής θεωρίας τής σχετικότητας καί ό άσυμβίβαστος αντίπαλος των θετικιστών τής Κοπεγχάγης...

Συζήτηση μέ είδικούς έπιστήμονες γιά τόν ‘Αϊνστάϊν — μέ τόν Εύτύχη Μπιτσάκη, τόν Δημήτρη Πίτλιγγερ, μιά όμάδα έπιστημόνων από τόν «Δημόκριτο» — γι αυτό πού ό ‘Αϊνστάϊν έφερε στή σκέψη καί τή ζωή μας, γι’ αυτές τίς «άδιανόητες» άλήθειες γιά τή «λογική» μας πού επαλήθευσε στό χώρο τής κοσμογονίας...

Τρεις έργασίες

‘Ο ‘Αϊνστάϊν έκανε τήν εμφάνισή του στον έπιστημονικό χώρο στά 1905, μέ τρεις μνημειώδεις έργασίες πού θά του εξασφαλίζουνε μιά αξιοζήλευτη θέση στον έπιστημονικό κόσμο, ακόμα κι αν δέν έκανε πιά τίποτα άλλο στή ζωή του:

● Στήν πρώτη, «‘Ηλεκτροδυναμική κινουμένων σωμάτων» διατύπωσε τήν Εϊδική Θεωρία τής Σχετικότητας, πού καταργεί τήν έννοια του άπόλυτου χρόνου καί οδηγεί στό συμπέρασμα ό,τι, ή ύλη καί ή ένέργεια, είναι Ισοδύναμες έννοιες — συμπέρασμα πού επαληθεύτηκε μέ τρόπο δραματικό στή Χιροσίμα καί τό Ναγκασάκι.

● Στή δεύτερη, έδειξε ό,τι, ή κίνηση αυτή, μπορούσε νά εξηραωθεί μέ βάση τήν άτομική θεωρία καί έδωσε, έτσι μιά άμεση άπόδειξη γιά τήν ύπαρξη των άτόμων.

● Στήν τρίτη, γιά τήν όποια καί πήρε στά 1921 τό βραβείο Νόμπελ, έδειξε πώς, τό φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, γίνεται κατανοητό, αν δέχτούμε τή σωματιδιακή φύση του φωτός.

Βέβαια καί χωρίς τόν ‘Αϊνστάϊν, παρά τήν πρωτοτυπία πού αντιμετώπισε τά προβλήματα αυτά, θά μπορούσε νά Ισχυριστεί κανένας πώς ή λύση τους δέν θά άργούσε νά βρεθεί — μιά καί πειραματικά δεδομένα ύπήρχαν καί οι ριζοσπαστικές ιδέες τής σχετικότητας του χρόνου καί των «κβάντας» ένέργειας, είχαν άρχίσει νά κάνουν τήν εμφάνισή τους στις φυσικές θεωρίες.

‘Ετσι γεννήθηκε ή Εϊδική Θεωρία τής Σχετικότητας. ‘Η θεωρία αυτή:

● «‘Απόδειξε πράγματι τό σχετικό χαρακτήρα των κλασικών μεγεθών, πού περιγράφονται στον τριδιάστατο χώρο του Εύκλειδους καί ταυτόχρονα, μέ τή σύνθεση των κλασικών μεγεθών, δημιούργησε νέα, καθουτό σχετικιστικά μεγέθη (χωροχρονικό διάστημα, όρμη — ένέργεια κλπ.), πού είναι άμετάβλητα, έχουν άπόλυτο χαρακτήρα στό τετραδιάστατο χωροχρονικό συνεχές...» — έπισημαίνει ό Εύτύχης Μπιτσάκης.

‘Αλλά αν τά παραπάνω θά φτάνανε κάποτε νά έρμηνευτούν καί χωρίς τήν πρωτοβουλία του ‘Αϊνστάϊν, δέν θά μπορούσε νά Ισχυριστεί κανένας τό Γ-διο καί γιά τή Γενική Θεωρία τής Σχετικότητας πού διατύπωσε στά 1915. Κι αυτό, γιατί δέν ύπήρχαν πειραματικά δεδομένα, πού νά μπορούν νά έρμηνευτούν μέ τίς υπάρχουσες θεωρίες.

Τί είναι ή Γενική Θεωρία τής Σχετικότητας του ‘Αϊνστάϊν;

● «Μέ τή Γενική Θεωρία τής Σχετικότητας ό ‘Αϊνστάϊν άπόδειξε τήν ένότητα ύλης, χώρου χρόνου καί κίνησης...

Ξεκινώντας νά κάνει τά φαινόμενα τής βαρύτητας συμβιβαστά μέ τίς άρχές τής Εϊδικής Θ.Σ., άδηγήθηκε στο συμπέρασμα ό,τι, ή απλούστερη περι-

γραφή των φαινομένων της βαρύτητας, επιτυγχάνεται αν υποθέσουμε πως, οι ιδιότητες του χώρου, δεν είναι απόλυτες και άμετάβλητες, αλλά εξαρτώνται από «την κατανομή των υλικών σωμάτων μέσα στο χώρο. Έτσι η απόσταση ανάμεσα σε δύο σταθερά σημεία δεν είναι σταθερή, αλλά μεταβάλλεται αν αλλάξει η κατανομή της ύλης γύρω από τα σημεία αυτά» — σημειώνουν οι ειδικοί του «Δημόκριτου».

Καμιά άμφιβολία

Παράλογες συχνά, φαίνονται οι θεωρίες της Σχετικότητας με τη σημερινή «λογική» του ανθρώπου... Πώς μπορεί να σκεφτεί κανένας ότι, ο χώρος και ο χρόνος, έχουν 4 και όχι 3 διαστάσεις, ότι γίνεται στη φύση να προηγείται το παρελθόν και το μέλλον να έπεται, να προηγείται το αίτιο από το αίτιο, ότι μπορεί να αυξάνεται ή ζωί με το περίφημο ταξίδι των διδύμων; Καί όμως, όλα αυτά, έχουνε πειραματικά έπαληθευτεί και καμιά δεν υπάρχει άμφιβολία ότι είναι έτσι.

Τι άκριβως έχει έπαληθευσει ή θεωρία της Σχετικότητας; — ρωτάμε τον Δημήτρη Πιτλιγγερ, μέ την υπόμνηση να άπλουστευτεί, όσο γίνεται ή άπάντησή:

- «Η θεωρία της σχετικότητας έβαλε για πρώτη φορά θέματα και προβλήματα και έχει βρει, χοντρικά, ότι:
 - Ο χρόνος διαστέλεται.
 - Τά μήκη συστέλλονται.
 - Η μάζα έγκλείει ένέργεια και μπορεί να μετασχηματίζεται.
 - Τό φώς έχει βάρος και έλκεται από τά πεδία βαρύτητας».

Αυτά και μιά σειρά άλλα προβλήματα και παρατηρήσεις, όπως και πρακτικές εφαρμογές και έρμηνείες των φυσικών φαινομένων και την κατανόηση της ύλης και του σύμπαντος και μάλιστα με πρακτικές πιά πιστοποιήσεις — όπως ή ύδρογονοβόμβα, ή λύση του ένεργειακού προβλήματος ίσως, πού ξεκινάει από τή διαπίστωση ότι ή ύλη είναι «συμπεπυκνωμένη ένέργεια»...

Κι' όχι μονάχα από τή θεωρία της Σχετικότητας. Άλλά και από τή θέση του Άϊνστάιν, στη μεγάλη του μάχη με τή θετικιστική αντίληψη της σχολής της Κοπεγχάγης του Μπόρ, όπου υποστήριζε, με ιδιαίτερη σαφήνεια και καθαρότητα: Τήν αντικειμενικότητα των μικροφυσικών όντοτήτων και τό νομοτελεσμακό χαρακτήρα των μικροφαινομένων.

Έλεγε χαρακτηριστικά ό Άϊνστάιν: «Ό Θεός δεν παίζει ζάρια...», οι νόμοι της σχετικότητας είναι αϊτιοκρατικοί. Πίστευε ότι, μιάς άλλης μορφής αϊτιοκρατία, ισχύει και στο μικρόκοσμο. Γι' αυτό, αντίθετα με τόν Μπόρ, θεωρού-

σε τήν κβαντική μηχανική, σάν άτελή και προσωρινή στατική θεωρία.

● «Σήμερα οι αϊτιοκρατικές αντίληψεις του Άϊνστάιν, πού σε τελευταία άνάλυση εκφράζουνε τήν ουσία του φιλοσοφικού του πιστεύω, δεν θεωρούνται πιά σάν οι ξεπερασμένες άπόψεις ένοσ γερο-πεισμάτρη, αλλά έχουνε βάλει σε σοβαρή άμφισβήτηση και τούς πιά διαπρεπείς ύποστηριχτές της κβαντικής μηχανικής όπως ό Ντράκ» — υποστηρίζει ό κ. Ε. Μπισάκης.

Άσφαλώς πολλές σοβαρές έπαληθεύσεις μάς έπιφυλάσσει νά μάς προσφέρει άκόμα, ή μεγάλη σκέψη του σοφού του αιώνα μας — πού δεν στάθηκε μονάχα ένας άνεπανάληπτος έπιστήμονας και έρευνήτης, αλλά ταυτόχρονα, παράδειγμα συνεπούς ούμανιστή και φιλόσοφου πού, ή κοινωνία της δικαιοσύνης και της έλευθερίας, υπήρξαν, πάντα, στο κέντρο των διαλογισμών και της κοινωνικής του δραστηριότητας.

Είχε γεννηθεί στο Ούλμ της Γερμανίας στις 14 του Μάρτη του 1879 και πέθανε στο Πίνσεντον, στις 18 Άπριλίου του 1955. Λίγο πρίν ξεψυχήσει είχε έμπιστευτεί στους γιατρούς του:

● «Η ζωή είναι ένα θέαμα ένθουσιαστικό. Μέ διασκεδάζει. Είναι άληθινά ώραία και εκπληκτική. Άλλά αν θά ήξερα, σίγουρα, πώς θά πεθάνω μετά τρεις ώρες, αυτό θά με έντυπωσίαζε πολύ λίγο — γι' αυτό και θά σκεφτόμουν πώς, με τόν καλύτερο τρόπο, θά άπασχολούσα τό χρόνο πού μου υπόλείπεται, άφού πρώτα θά τακτοποιούσα, όπως πάντα, τά χαρτιά μου...»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΑΤΟΣ

(Άπό τά «ΝΕΑ», 7-6-80)

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 12

των πλουτοκρατών Σιωνιστών, Άμερικής — Άγγλίας, πού διευθύνουν και τήν πολιτική των χωρών αυτών, έναντίον της Έλλάδος, μάς άναγκάζει ν' άμυνθούμε.

Και έπανερχόμεθα επί των γραφομένων μας πού έδραίωσε τήν άπάντησή σας στο χρονογράφημά μας 18 — 4 — 80:

1ον: Παραδώσαμε — μάς είπαν — έμείς οι Έλληνες στους Γερμανούς 60.000 Έβραίους ή έστω άφήσαμε νά τούς συλλάβουν.

2ον: Οι ήγέτες μας και οι ρασοφόροι μας — είπαν άκόμα — είχαν τό θράσος και μάς όδήγησαν σε πόλεμο έναντίον

του ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ λαού της Τουρκίας πού τήν πλιατσικολογήσαμε... Και εύτύχημα γι' αυτούς — είπαν — πώς οι Τούρκοι μάς πλήρωσαν όπως μάς άξιζε. Καί

3ον: Είπαν πώς γίναμε ζητιάνοι πού συνεχώς άπλώνουμε τά χέρια και κατεξευτελίσαμε τόν ώραίο πολιτισμό μας.

Συμπληρώνετε και σεις κύριοι τώρα ότι έκδηλώνουμε τό μίσος έναντίον του συμπαθούς μας λαού τόν «Ισραηλιτών και πώς νομιμοποιούμε και δικαιολογούμε τά χιτλερικά έγκλήματα.

Άγαπητοί μου: Όπως στη χώρα μας και σ' όλες τίς χώρες του κόσμου, υπάρχουν έγχώριοι έχθροί πού δυναστεύουν και εκμεταλλεύονται τούς λαούς των χωρών τους, έτσι και στο κράτος σας έχετε τό έλάχιστο ποσοστό της πλουτοκρατίας, πού οι περισσότεροι βρίσκονται εκτός Ισραήλ.

Δέν καταφερόμεθα έναντίον του λαού σας άλλα έναντίον του 10% δικών σας, δικών μας και όλων των χωρών, πού κατόρθωσαν νά δεσμεύσουν στα συμφέροντά τους τούς εκάστοτε πολιτικούς και τά πλήθη.

Άναφορικά με τό αν νομιμοποιούμε τά χιτλερικά έγκλήματα: Δικαιούμεθα να άγανακτήσουμε έναντίον σας γιά τήν προχειρότητα έκφρασης λύπης. Μάς άναγκάζετε νά σας δηλώσουμε ότι είμαστε εκ των πρώτων της χώρας μας πού πολέμησαν τούς Ούννους και Ναζί. Καί πώς άκόμα οι χιτλερικοί δολοφόνησαν δυό άδέρφια μου.

Τήν εργατικότητα, κύριοι, των Ισραηλιτών και τό έμπορικό δαιμόνιο τους κατ' επανάληψιν άπ' τή θέση αυτή και έξ' άλλων έκδηλώσεων μας τήν παρουσιάσαμε σάν υπόδειγμα στο λαό μας. Έτόνισα ότι είσθε λαός άναγεννηθείς εκ της τέφρας.

Άκόμα και τήν παλικαριά των παιδιών σας σε κρίσιμες μέρες της χώρας μας ξεχωρίσαμε. Βρεθήκαμε πρώτη γραμμή σε πολεμικές έπιχειρήσεις και έκτίμηση δεδόντως τήν άξία σας και πρds αυτή τήν κατεύθυνση.

Κρατήστε λοιπόν τήν λύπη σας ή έστω τήν κρυφή άγανάκτησή σας γιά άλλες περιπτώσεις. Έμείς είμαστε τόσο γάρφαροι, ώστε ποτέ δεν δειλιάσαμε νά κατηγορήσουμε τούς συκοφάντες μας ούτε και νά χειροκροτήσουμε, όταν χρειάζεται.

Δέν μπορεί νά τό ριζώμε στο γιालό, όταν εκπέμπονται έναντίον της χώρας μας, πού τόσο στοργικά σας άγκάλιασε από 5 - 10 μπρούκλινδες συμπατριώτες σας συκοφαντίες, ανακρίβειες πού καρφώνουν».

■ Τά «ΧΡΟΝΙΚΑ» δέν έπιθυμούν νά προσθέσουν δικές τους

Ομιλία στην Ίσραηλιτική Κοινότητα Λαρίσης

Στά πλαίσια των κοινωνικών και εκπολιτιστικών τους εκδηλώσεων, οι κυρίες της Ίσραηλιτικής Κοινότητας Λαρίσης οργάνωσαν ομιλία της καθηγήτριας κ. Ζωής Πέρπερα - Εύσταθίου, με θέμα «Η σύγχρονη γυναίκα στην κοινωνία».

Ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις του Συνδέσμου «Ελλάς - Ισραήλ» Θεσσαλονίκης

Στις 23 Απριλίου, ο Σύνδεσμος οργάνωσε κινηματογραφική βραδιά με προβολή ταινίας — ντοκυμανταίρ — του Χαΐμ Σιράν, του Μορφωτικού Τμήματος της Ισραηλινής τηλεόρασης στο Τέλ - Άβιβ. Θέμα της ταινίας «Η ζωή των Έβραίων της Τυνησίας», έμπνευσμένη από το έργο του Άλμπερ Μερμί «Η στήλη Άλατος».

Μεταξύ του ακροατηρίου παρευρίσκοντο ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Μουτσόπουλος, ο ραββίνος κ. Άζαρία, τό Δ.Σ της Κοινότητας, με έπικεφαλής τόν πρόεδρόν του κ. Λεών Μπενμαγιόρ, ο κ. Καραμπέλας, πρόεδρος του Συνδέσμου κ.ά. Τόν κ. Σιράν, καθώς και τό θέμα της ταινίας, παρουσίασε ο κ. Γ. Ζωγραφάκης.

■ Επίσης, στις 7 Μαΐου, παρουσία ενός πυκνότατου και έκλεκτου ακροατηρίου, ο Λαρισινός λογοτέχνης, ιστορικός και κριτικός μέ τό αξιόλογο πνευματικό έργο, τίς ομιλίες και τίς μελέτες του πάνω στό έργο του Παπαδιαμάντη, τήν ελληνική παράδοση, χρόνια τώρα στό προσκήνιο της πολιτιστικής δρα-

κρίσεις στό παραπάνω. Αφήνουν τούς άναγνώστες τους νά κρίνουν μόνοι τους τή σοβαρότητα της έπιχειρηματολογίας;) του κ. «Αμάραντου». Τίποτα άλλο.

στηριότητας της Θεσσαλίας αλλά και της Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη), κ. Γιάννης Σακελλίωνας ανέπτυξε τό θέμα του, παρουσιάζοντας πολυδιάστατα τόν Έβραίο ποιητή Γιωσέφ Έλιγιά.

Μέ σαφήνεια, απόλυτα κάτοχος του θέματός του, ο ομιλητής συνήρπασε τό ακροατήριό του προβάλλοντας πολυδιάστατα τήν εποχή, τή ζωή και τό έργο του Γιαννιώτη ποιητή.

Η ομιλία του υπήρξε μιά πνευματική πανδοσία, διανθισμένη από συναρπαστική άπαγγελία χαρακτηριστικών ποιητικών κειμένων.

Μιά πολιτιστική εκδήλωση του Συνδέσμου, πού άπετέλεσε σταθμό στά χρονικά τίς ποικίλης δραστηριότητάς του.

Κυρίες της Ίσραηλιτικής Κοινότητας Άθηνών στό Γιάννενα

Στις 7-8-9 Μαΐου 1980 42 Κυρίες της Ίσραηλιτικής Κοινότητας Άθηνών, πραγματοποίησαν έκδρομή — επίσκεψη στό Γιάννενα.

Εκεί συναντήθηκαν μέ 28 όμόθρη-

σκες Κυρίες πού ήλθαν από τήν Λάρισα, τόν Βόλο, τά Τρίκαλα και τήν Καρδίτσα. Άπώτερος σκοπός αυτής της έπισκέψεως ήταν, ή γνωριμία μέ τήν Ίσραηλιτική Κοινότητα των Ίωαννίνων και ιδιαίτερα μέ τίς Κυρίες της Κοινότητας.

Τό απόγευμα της Τετάρτης 7 Μαΐου ή Κοινότητα δέχθηκε τίς έκδρομείς στόν ιερό χώρο της Συναγωγής του Κάστρου, όπου διαβάστηκε ή άπογευματινή προσευχή και Kadish στην μνήμη των άδελφών μας από τά Γιάννενα πού χάθηκαν στό Όλοκαύτωμα. Ύστερα, ή κ. Σ. Έλιασσά σύζυγος του προέδρου της Κοινότητας, τίς καλωσόρισε και είπε μέ λίγα λόγια τό ιστορικό της Κοινότητας των Ίωαννίνων.

Τό βράδυ της ίδιας μέρας ξανσυναντηθήκαμε μέ τίς Κυρίες από τή Θεσσαλία και τά Γιάννενα στό σαλόνι του ξενοδοχείου. Σέ μιά άτμόσφαιρα ιδιαίτερα φιλική, άντηλλάγησαν άπόψεις.

Η έπομένη μέρα ήταν άφιερωμένη στην έπίσκεψη τά άξιοθέατα της πόλης, τούς σταλακτίτες, τό Δηοτικό μουσείο, τά κέρνα όμοιώματα, τό νησάκι μέ τίς γραφικότητές του.

Η δήμερη αυτή παραμονή μας στό όμορφο Γιάννενα, ή συνάντηση μέ τίς φίλες μας από τή Θεσσαλία, καθώς και ή θερμή φιλοξενία της Κοινότητας Ίωαννίνων γέμισαν χαρά και συγκίνηση τίς έκδρομείς.

■ Μέ τίτλο «Ίσραηλίτισες κυρίες στόν τόπο των πατέρων τους» ή τοπική έφημερίδα «Πρωϊνά Νέα», έγραψε (9-5-1980): «Από τήν Τετάρτη, βρίσκονται στην πόλη μας 42 κυρίες της Ίσραηλιτικής Κοινότητας Άθηνών. Ήρθαν γιά νά έπισκεφτούν τά Γιάννενα και τήν Ίσραηλιτική Κοινότητα της πόλης μας, οι γυναίκες της όποιας τίς δεξιώθηκαν, τίς περιποιήθηκαν και τίς περιέφεραν μέ περηφάνεια στίς Γιαννιώτικες όμορφίες!

Εΐναι συγκινητική ή ...έπιστροφή, πολλών από τίς χαριτωμένες Άθηνάϊες κυρίες, στό τόπο των πατέρων τους, τά Γιάννενα. Κόρες και σύζυγοι γνωστών Ίσραηλιτών της πόλης, πού ή λαίλαπα του πολέμου, τίς έδιωξε μακριά και τίς ...φύτεψε στό πολύβουο κέντρο, τήν Άθήνα.

Μπατή, Ναχμία, Σαμπά, Γιακοέλ, Μάτσα κι άλλες κι άλλες και μεταξύ τους ή κ. Έλιέζερ, ή κ. Μπεράχα, ή κ. Λεβή, διατηρώντας όλες τήν παράδοση της όμορφης Έβραϊάς».

ΔΩΡΕΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Στά πλαίσια του πνευματικού του προγράμματος, τό Κεντρικό Ίσραηλικό Συμβούλιο απέστειλε στίς Δημόσιες Βιβλιοθήκες της Χώρας, διάφορα βιβλία γιά τόν έμπλουτισμό τους.

Μέσα στό όρια των δυνατοτήτων του, τό Κ.Ι.Σ. θά προσπαθήσει νά ένισχύσει, μέ τά ίδια βιβλία, όσες τοπικές βιβλιοθήκες άπευθυνθούν σ' αυτό. (Διεύθυνσις: Σουρμελή 2 - Άθήνα Τ.Τ. 109).

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...

(Παροιμ. 3:18)